

VRIŠČ O RADIKALIZMU KONGRESA BREZ PODLAGE

NAMEN SPREJETIH POSTAV JE UTRDITI SEDANJI RED

Uvedbo socialnega zavarovanja smatra
new deal za svojo najvažnejšo zaslugo

Očitki republikancev o boljševizmu in socializmu demokratov so le slepilo za navižne

SKONČANEM zasedanjem kongresa je prvo, glavno in usodno poglavje "new deala" zaključeno. Zdej njegovi prvaki ni več ne premišljajo, kaj storiti, da odpode krizo, ampak kako se pripraviti za volilno kampanjo prihodnje leto, da si ohranijo službe in oblast.

Program, ki ga je obljuboval Roosevelt v prizadevanjih za okrevanje gospodarskega položaja dežele, ni vseboval nič dočasnega, nikakega pravega načela, zato tudi kongres ni sprejel ničesar takega, kar bi zrevolucioniziralo dosedanje "ameriške tradicije". V sled tega delajo republikanski in demokratični toriji Rooseveltu in njegovi večini kongresa s svojimi očitki krivice, kajti ne predsednik in ne kongres nista storila nič takega, kar bi mogli označevati za prehod iz "ustave" v "boljševizem" ali socializem, kakor tako pogosto zatrjujejo tisti, ki so valed spremenbe administracije ob službe, ali pa ob privilegije. Teh jim ni obveljalo nič drugega kakor oni sami, ker so nerodno spekulirali in pritirali to deželo v krizo, kakršna je v očigled njenih bogastev z vsakega vidika neopravičljiva.

Za največjo svojo zaslugo šteje new deal sprejem socialnega zavarovanja, katero določa podpora v slučajih brezposelnosti, starostne pokojnine in pa zavarovalnine za vdove. S stališča kapitalističnih politikov je to kajpada ogromna koncesija. Z vidika socialistov ki se za socialno zakonodajo bore že desetletja, je sprejeti zakon nič drugega kakor skromen uvod v socialno zavarovanje. Ampak v tej deželi je že celo to velika pridobitev.

O sprejetju Guffeyevi predlogi za stabiliziranje premogovniške industrije pišemo na drugem mestu (članek v 3.-5. koloni na tej strani).

Nove zakonske določbe o TVA, ki sta jih sprejeli obe zbornici pred zaključkom zasedanja, bodo koristile načelu

socialnega lastništva, ako bo TVA pod pošteno upravo. Rooseveltovo priporočilo kongresu za obdavičenje velikih imovin v toliko in na tak način, da se bogastva "izenači", je povzročilo v kapitalističnem časopisju in v njihovih klubih veliko krika, v kongresu ostre razprave in očitke, koncem konca pa je zakon spremenjen le v toliko, da bodo povečani davki prinašali na iste dohodke samo kakih \$250,000,000 na leto več kot doslej. Bogatašem torej s te strani še ne preti nikaka opasnost.

Kongres je dalje sprejel odredbe, ki omogočajo železnice "reorganizacijo" neglede na ugovore manjšine delničarjev. Manjšine kajpada bodo na izgubi, oziroma vsi skupaj, ker železnice niso niti z daleč več vredne toliko kolikor dolgujejo, dočim so njihove delnice komaj še senca njihove nekdanje veljave.

Dalje je kongres sprejel novo penzijsko postavbo za železničarje, ker je vrhovno sodišče prejnjio razveljavilo.

Sprejel je odredbe, ki naj bi pomagale delavcem do minimalnih plač in drugih ugodnosti na podlagi razveljavljene NRA v vseh tistih podvzetjih, ki trgujejo z vlado.

V svojih zaključnih dneh je sprejel resolucijo nevtralnosti, katera določa, da ne smejo (Nadaljevanje na 5. strani.)

Brutalna nasilstva nad delavci v stavkah

Ško zastavo ter ji prisežejo "večno zvestobo". Nekateri so se pod udarci udali temu ponižanju. Dva, ki sta se rajše predala mučenju, so nato slekli, jih povaljali v smoli, obrili po glavi in ju nato v zgodnjih jutranjih urah vodili z bakljami po ulicah "v svarilo vsem sovra-

šnikom ustave in amer. tradicij."

Hearstovi dnevniki v Californiji so opis o tem barbarstvu priobčili z velikimi naslovi in laskavimi opombami, kako je treba pomesti s "komunisti", v drugih mestih pa so vest objavili nekoliko manj krivico, toda z enako tendenco.

Ško zastavo ter ji prisežejo "večno zvestobo". Nekateri so se pod udarci udali temu ponižanju. Dva, ki sta se rajše predala mučenju, so nato slekli, jih povaljali v smoli, obrili po glavi in ju nato v zgodnjih jutranjih urah vodili z bakljami po ulicah "v svarilo vsem sovra-

šnikom ustave in amer. tradicij."

Hearstovi dnevniki v Californiji so opis o tem barbarstvu priobčili z velikimi naslovi in laskavimi opombami, kako je treba pomesti s "komunisti", v drugih mestih pa so vest objavili nekoliko manj krivico, toda z enako tendenco.

Konflikt med velesilami zaradi osvajanj

Preiskava cen, ki bo brez koristi

Kongres je določil \$150,000 za preiskavo, ki naj dožene vzroke druginje. "Dalje vzroke, čemu dobe farmarji tako malo od dolarja, ki ga človek v mestih potroši za živila in kako to, da gre od vsakega dolarja nad polovico prekupcem in razpečevalcem na drobno.

Vso to preiskavo si bi kongres lahko prihranil, ker so dejstva že davno dognana. To pač ni prva preiskava te vrste, kajti imeli smo jih že mnogo. Vsaka je morala več ali manj priznati, neglede na privatna mišljenja posameznih njenih članov, da je vzrok druginji v tej deželi spekulacijski sistem. To dognanje so dosedanje preiskave in statistike sicer skrivale s tolmačenjem zakona "uporabe in potrebe", ampak dejstvo ostane dejstvo.

Delavec mora živela — čestokrat slaba živela, drago plačevati — tisti, ki jih prideluje, pa jih mora poceni prodajati. Nekaj vmes je narobe in ta vmes je treba odpraviti. To je vse, dasi tega ne bo priporočila nobena komisija, ki bi izšla iz sedanjega kongresa.

Dodatek predlogi za stabiliziranje industrije premoga udarec za UMW

Določba za zastopstvo večine vseh premogarjev razveljavljena. — Sprememba določa reprezentante po okrajih, kar je v prilog kompanijam

Dolgoletna borba za stabiliziranje premogovniške industrije je končno dobila svoj odmev v sprejemu Guffy-Snyderove predloge, ki pa je daleč od tega, kar so pred leti predlagali vodilni misleci unije premogarjev, namreč socializacijski premogovnikov. Ako bi imeli v kongresu in v vodstvih unij takrat resnične "prijatelje delavstva", bi se izognili dolgo-

trajnim stavkam, mnogim umorom in drugim nasiljem v premogovniških revirjih, veliko gorja bi bilo prihranjenega in ljudstvo v splošnem — ne samo premogarji — bi imelo koristi.

Ampak tako daleč še nismo. Edino, kar je kongres celo sedaj — pod new dealom in po vseh teh skušnjah bil pripravljen sprejeti, je zakon, ki v prvi vrsti protektira lastnike tega velevažnega prirodnega zaklada.

Ze ko so si bili vodje UMW svesti, da je prišla zmaga tudi zanje, je senat sprejel k predlogu dodatek senatorja M. M. Logana iz Kentuckija, kateri določa, da imajo premogarji voliti v zastopstva za reguliranje te industrije svoje reprezentante po okrajih. Zakon v originalno določa, da jih izvoli večina vseh premogarjev. Se-

nator Logan je dejal, da je predlagal svoj dodatek v "korist premogarjev", da jih obvaruje pred dominacijo UMW. Premogarji, ki ne spadajo v nikako unijo, ali v kompanijske unije, ali v progresivno unijo v Illinoisu, imajo po dodatku senatorja Logana pravico voliti zastopnike "po okrajih", dočim bodo premogovniške družbe skrbale, da bodo svoje koristi reprezentirale v celoti, to je, enotno v mejah vseh držav te republike.

Kadarkoli se oglasi reakcionaren senator ali kongresnik in zahteva, da se protektira pravice neunijskih delavcev enako kakor unijskih, je jasno, da prodaja zbornici mačka v žaklju.

Sprejem Guffeyeve predloge je bil kljub temu v mnogih premogovniških revirjih z zadovoljstvom sprejet.

Kajti unije so v številu napredovale kljub vsem svojim h'bam. Toda raketirstvo v njih je še ukoreninjeno. Bossi kapitalističnih strank jih večino ma še dominirajo. A vendar so kapitalistom tudi take unije na poti. Še bolj pa jih je strah socialističnega vpliva, ki raste v njih. Kajti če zavlada v unijah socialistična ideologija, preneha pravilo, da je cilj unije nič drugega kakor kvoder več plače na dan.

Socialistični delavci so vojaški svojega razreda, in kot vojaški se bore tudi v unijah za resnična unijska načela, neglede na mnenja konservativnih unijskih vodij. To ne pomeni, da so unije, take kot so sedaj, zanič, kajti tudi te so za delavce veliko dosegle in so potrebne. Treba pa je članstvo unij pripraviti — vzgojiti ga moramo za razumevanje pravega pomena njegovih organizacij v razrednem boju. To je naloga socialistov, katerim je v ta namen Labor Day vsak dan v letu.

Kajti unije so v številu napredovale kljub vsem svojim h'bam. Toda raketirstvo v njih je še ukoreninjeno. Bossi kapitalističnih strank jih večino ma še dominirajo. A vendar so kapitalistom tudi take unije na poti. Še bolj pa jih je strah socialističnega vpliva, ki raste v njih. Kajti če zavlada v unijah socialistična ideologija, preneha pravilo, da je cilj unije nič drugega kakor kvoder več plače na dan.

Socialistični delavci so vojaški svojega razreda, in kot vojaški se bore tudi v unijah za resnična unijska načela, neglede na mnenja konservativnih unijskih vodij. To ne pomeni, da so unije, take kot so sedaj, zanič, kajti tudi te so za delavce veliko dosegle in so potrebne. Treba pa je članstvo unij pripraviti — vzgojiti ga moramo za razumevanje pravega pomena njegovih organizacij v razrednem boju. To je naloga socialistov, katerim je v ta namen Labor Day vsak dan v letu.

Kajti unije so v številu napredovale kljub vsem svojim h'bam. Toda raketirstvo v njih je še ukoreninjeno. Bossi kapitalističnih strank jih večino ma še dominirajo. A vendar so kapitalistom tudi take unije na poti. Še bolj pa jih je strah socialističnega vpliva, ki raste v njih. Kajti če zavlada v unijah socialistična ideologija, preneha pravilo, da je cilj unije nič drugega kakor kvoder več plače na dan.

Socialistični delavci so vojaški svojega razreda, in kot vojaški se bore tudi v unijah za resnična unijska načela, neglede na mnenja konservativnih unijskih vodij. To ne pomeni, da so unije, take kot so sedaj, zanič, kajti tudi te so za delavce veliko dosegle in so potrebne. Treba pa je članstvo unij pripraviti — vzgojiti ga moramo za razumevanje pravega pomena njegovih organizacij v razrednem boju. To je naloga socialistov, katerim je v ta namen Labor Day vsak dan v letu.

Kajti unije so v številu napredovale kljub vsem svojim h'bam. Toda raketirstvo v njih je še ukoreninjeno. Bossi kapitalističnih strank jih večino ma še dominirajo. A vendar so kapitalistom tudi take unije na poti. Še bolj pa jih je strah socialističnega vpliva, ki raste v njih. Kajti če zavlada v unijah socialistična ideologija, preneha pravilo, da je cilj unije nič drugega kakor kvoder več plače na dan.

"USTAVNE PRAVICE"



Skozi to krizo je v kapitalističnem časopisju veliko prerokanja o ustavi Roosevelt je hoče baže pogaziti in republikanci se dušajo, da je to treba preprečiti. Toda kako je v resnici s takozvanimi ustavnimi pravicami? Z delave se pod Rooseveltom postopa prav tako kakor pod prejšnjimi predsedniki. Ako stavkajo, se kompanije poživljajo na ustavo, prav tako sodniki in drug javni uradniki, ki so bili izvoljeni na tiketu demokratske ali republikanske stranke. Obe sta kapitalistični. Še nikdar niste videli slike, da bi policaji, še rili ali vojaški pretepali izkoriščevalce. Na tej sliki je stavkarica iz tekstilne tovarne v Salem, Mass., ki so jo privatni kompanijski biriči valed njenega piketiranja do nezvesti, pretepli.

To je le mala slička z industrialnega bojišča. Letos in lani je bilo v stavkah v tekstilni industriji, v odporu delavcev lesne industrije v Oregonu in Washingtonu, v bojih premogarjev v Kentuckiju, W. Virginiji itd., v upanju farmarskih delavcev proti fevdalnim razmeram v južnih državah, v Californiji, Ohiju, New Yorku in v več drugih državah precej ljudi ubitih in več pa pretepenih ali pa vrženih v zapore.

VOJNAM SE V SEDANJIH RAZMERAH IN ODOŠAJIH NI MOGOČE OGNITI

Cilj notranje in vnanje politike Italije, Nemčije
in Japonske je teritorialna ekspanzija

DANAŠNJI svet ima sedem sil "prvega reda". Štiri so pacifistične — to je, zadovoljne s tem kar imajo in si žele mir, ostale tri pa hočejo več nego posedujejo, zato svojo politiko uravnavajo v toke, ki jim dajejo možnosti za osvajanja.

To neravnotežje je temeljni vzrok, ki vodi v nove vojne, in glavna ovira stabiliziranju sedanjega stanja.

V prvi skupini so: Francija, ki je zadovoljna s tem, kar ima v Evropi. V posedovanju kolonij je na drugem mestu in jo krbi le kako si jih obdržati; Velika Britanija, ki, kar se teritorijev tiče, ne potrebuje ničesar več, pač pa je v skrbeh, kako si ohraniti te, nad katerimi zdaj vlada. Zed. države, ki načelno ne morejo gojiti osvojevalnih ambicij, niti ne potrebujejo novih dežel; sovjetska Unija, ki je za enkrat zadovoljna, če se jo pusti v miru, da zgradi na sedanjem svojem ozemlju, obsegajoče šestino sveta, jako in edinstveno državo.

Drugo kategorijo tvorijo Italija, ki neprestano ponavlja načelo ekspanzije, Nemčija, ki se upravičeno smatra oropanim za kolonije, in Japonska, katere cilj je nadvlada v Aziji.

Italija je preobljudena. Ampak kontrola porodov je v nji kljub veliki prenatrpanosti in bedi večine prebivalstva prepovedana po državnih in cerkvenih postavah. Sedanji njen cesar hoče legije vojakov — trume človeških čred, ki jih bi lahko poslal kadarkoli in proti komurkoli za poveljevanje, povečanje in gloriozo Italije — "naslednice starega rimskega cesarstva"! Prvotno si je dala za cilj osvojitve ves slovenski in hrvatski del Jugoslavije. Atentat v Marseillesu je Italiji nekako pokvaril njene spletke v tej smeri, zato je Mussolini obrnil svojo ost toliko bolj v Afriko. Cilj mu je osvojitve Etiopije, kjer bi dobilo prostora v nekaj letih po osvojitvi kakih deset milijonov Italijanov. Prostor zanje je prisiljen iskati, kajti meje naseljevanju v južnoameriške države, v U. S. A. in Kanado so zaprte. A prebivalstvo se množi, beda raste, zaeno z njo davki in državni dolgovi. Kaj, če se ljudstvo zdrami iz omotice in zastrmi v diktatorja? Mussolinija stresa groza ob tej pomisli. V takih momentih si diktator ponavadi pomaga z vojno, ali pa s hujškanjem v vojno. Te rešilne bilke se je oprijel tudi Mussolini. To, da je Italija v stiski za prostor, seveda ni izmišljeno. Nekam mora razpohiti — pa naj se že konča tako ali tako. Torej zaenkrat v Afriko. Velesile prvo omenjene kategorije so nejevoljne. Toda mar sta Anglija in Francija osvajale dežele s pomočjo piknikov, ali z vojno, vprašuje v napeti ogorčenosti Benito Mussolini? "Italija ima svoje zgodovinsko poslanstvo in ga bo izvršila z dovoljenjem ali brez dovoljenja ostalih držav," tolmači novi cesar. O ligi narodov, ki mu preti s kaznimi, je dejal: "Z Zenevo, ako mogoče; brez nje, če ni drugače; proti nji, ako potrebnost." Dalje: "Italija mora naprej v svojih smereh v vsakem slučaju." To je sicer bahavo, vendar veliko rečeno, ker je rabil te besede človek, ki razpolaga z milijonsko armado, veliko mornarico in z "ravnovesjem" v Evropi.

Druga revizijska evropska velesila je Nemčija. V zadnji svetovni vojni so ji bile odvzete vse kolonije in velik del njenih obojnih krajev. Vse to hoče nazaj. To je smoter njenega oboroževanja in njene notranje ter vnanje politike. Zato je miru skoro nevarnejša kakor Italija, ki sili v ekspanzijo največ poradi pomanjkanja prirodnih zakladov v svojih mejah in pa vsled velike tesnobe, v katero je stlačen njen človeški material.

Tretja velesila, ki hoče razširjenje in je v imperialističnih ambicijah nenasitna, je Japonska. Po zaslugi, ali pa po krivdi svetovne vojne, kakor se vzame, je postala iz dobrohotno upoštevane države velesila prvega reda, ki se danes kosa z vsako drugo na svetu. Do svetovne vojne so tekmovala za njeno naklonjenost razne evropske države. Anglija je bila v tem lju-

(Nadaljevanje na 5. strani.)

V TEJ ŠTEVILKI

Na prvi strani članki o delu in sklepih sedanjega kongresa, o stremljenjih velesil, ki neizogibno vodijo v oborožene konflikte, o delavskem prazniku, o nasilstvih proti delavcem v stavkah in o dodatku k Guffeyevi predlogi, ki je naperjena proti U. M. W. of A.

Dalje poročilo o nameravani kongresni preiskavi vzrokov druginje. Na 2. strani članek o "civilizaciji" militarizma in vojne, komentarji dogodkov, članek o vprašanju industrialnega unionizma in drugi.

Notice pod naslovom "Iz našega gibanja" so na tretji strani.

Na 5. strani je važen članek v angleščini, z apelom na društva, da naj podpirajo Hillquitov amendment k ustavi.

Poleg teh je v tej številki mnogo drugih slovenskih in angleških člankov, dopisov ter poročil.

V prihodnji številki priobčimo med drugim članek o protestni noti ameriške vlade, ki jo je naslovila vladi Sovjetske Unije valed neizvzevanja obljube, da v povračilo za priznanje ne bo podpirala nobenega gibanja za nasilno strmoglavljenje ameriške vlade ali nasilen ekonomski preobrat.

K PRAZNIKU AMERIŠKIH UNIJ 2. SEPT.

Labor Day, prvi ponedeljek v septembru, je v Zed. državah praznik unij Ameriške delavske federacije. Prvotno so si določile — čeprav neposredno — Prvi maj, a v zametavanju mednarodnosti se je zagovornikom: privatnih koristi posrečilo, da so dali ameriške unijske gibanju individualni značaj, mednarodnosti pa naprtli pečat manjvrednosti.

Ako bi ameriško unijsko gibanje bilo socialistično orientirano, bi pomenilo v območju te dežele in v mednarodnem obsegu veliko več kakor danes. Toda tu se je šlo le za dolar, za princip večjih plač, ne pa za "socialne reforme", še manj pa so se unije ukvarjale s programom, ki je res koristen za de-

lavstvo — namreč s programom socialistične stranke.

Ameriški delavci so hoteli — ne socializem, ne socialno zavarovanje, ampak "ameriški življenjski standard". Priseljenci so enako zahtevali čimboljše plače, da si nekaj prihranijo ter se nato vrnejo v svoj rojstni kraj ali pa si pomagajo tu s farmo, trgovino, salunom ali s čemer že k boljšemu življenju.

Tako je bilo da jeseni l. 1929. Ameriška delavska federacija je med vojno kljub silovitim oviram napredovala za par milijonov članov. Nato je začela padati. V času postanka krize, še bolj pa naslednjih par let, je postala impotentna kot še nikdar v zgodovini delavskega gibanja te dežele. Premogarji

— ki so najbolj izvežbani unijski sloj, — so se najdalj in najbolj energično upirali in koncem konca prav tako podlegli, kakor vse druge stroke.

V ponedeljek 2. septembra bodo govorniki na slavnostih unij več ali manj omenili ta mimočasni pregled unijskega gibanja in nato naglašali njihov napredek v prešlih dveh letih, ki ga ne bi mogel nihče zanikati.

Kajti unije so v številu napredovale kljub vsem svojim h'bam. Toda raketirstvo v njih je še ukoreninjeno. Bossi kapitalističnih strank jih večino ma še dominirajo. A vendar so kapitalistom tudi take unije na poti. Še bolj pa jih je strah socialističnega vpliva, ki raste v njih. Kajti če zavlada v unijah socialistična ideologija, preneha pravilo, da je cilj unije nič drugega kakor kvoder več plače na dan.

Socialistični delavci so vojaški svojega razreda, in kot vojaški se bore tudi v unijah za resnična unijska načela, neglede na mnenja konservativnih unijskih vodij. To ne pomeni, da so unije, take kot so sedaj, zanič, kajti tudi te so za delavce veliko dosegle in so potrebne. Treba pa je članstvo unij pripraviti — vzgojiti ga moramo za razumevanje pravega pomena njegovih organizacij v razrednem boju. To je naloga socialistov, katerim je v ta namen Labor Day vsak dan v letu.

Kajti unije so v številu napredovale kljub vsem svojim h'bam. Toda raketirstvo v njih je še ukoreninjeno. Bossi kapitalističnih strank jih večino ma še dominirajo. A vendar so kapitalistom tudi take unije na poti. Še bolj pa jih je strah socialističnega vpliva, ki raste v njih. Kajti če zavlada v unijah socialistična ideologija, preneha pravilo, da je cilj unije nič drugega kakor kvoder več plače na dan.

Kajti unije so v številu napredovale kljub vsem svojim h'bam. Toda raketirstvo v njih je še ukoreninjeno. Bossi kapitalističnih strank jih večino ma še dominirajo. A vendar so kapitalistom tudi take unije na poti. Še bolj pa jih je strah socialističnega vpliva, ki raste v njih. Kajti če zavlada v unijah socialistična ideologija, preneha pravilo, da je cilj unije nič drugega kakor kvoder več plače na dan.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Ral. Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 WEST 26TH STREET CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Civilizacija militarizma in vojne

Blizu 17 let je minilo, ko se je svet s sprejemom premirja globoko oddahnil, kajti klanje in rušenje, ki je trajalo nad štiri leta, ga je utrudilo. Polagoma je začel spoznavati, da je skoro izkrevnel. Stroški vojne v denarju in življenjih so bili ogromni. "Nikoli več!" je klical predsednik ameriške republike, "kajti to je bila vojna za odpravo vojne".

Milijone ljudi po vsem svetu mu je pritrjevalo in se navduševalo za njegova mirovna gesla, za društvo narodov, demokracijo, samoodločevanje ljudstev in take reči. Stotisoči so manifestirali po ulicah za predloge, ki naj v bodoče odpravijo možnosti za nove vojne. Ves svet je kopnel po spremembah, ki naj mu omogočijo normalno življenje in sigurnost za varnost in kruh.

Komaj pa so se diplomati zmagovitih dežel posedli k zeleni mizi, so zavrgli mirovna gesla in sklepali "mir" po starih načinih. Nemčiji so s samokresom v roki potisnili v podpis poniževalno pogodbo in ravnali z njo kakor z zavrnencem in zločincem. To je bolelo in ta njena bolečina je dobila končno duška v hitlerizmu. Clemenceau je storil s svojim usiljenim imperialističnim mirom Franciji zelo slabo uslugo, ker jo je postavil pred prag enake nevarnosti v kakršni je bila l. 1914.

Danes je manj demokracije, manj neodvisnosti v neodvisnih deželah in svetovni mir je prav tako v nevarnosti kakor l. 1914. Militaristični aparat je večji in popolnejši ko kdaj prej v zgodovini človeštva. Male dežele niso za svoj obstoj prav nič sigurnejše kakor pred pričetkom zadnje svetovne vojne.

Enindvajset let po pričetku velikega klanja je svet spet prav tako pripravljen pričeti s krvavo igro, kakor takrat, in stotisoči ter milijoni se v svojem blaznem nacionalizmu navdušujejo zanj.

Ljudstvo, ki je bilo l. 1918 vsled vojne do kraja izmučeno, je pozdravilo njen konec in nešteti so verjeli obljubi, da je s podpisom premirja enkrat za vselej konec takih tragedij.

V svojih željah za odpravo vojne pa so ljudstva pozabila, da je mir mogoče le, ako so ustvarjeni zanj potrebni pogoji. Mirovna konferenca se s tem ni pečala, pač pa je stara osvajača nadomestila z novimi in namesto prejšnjih je ustvarila nove krivice. Tako je zasajala kal za nadaljne konflikte.

Dokler ostane kapitalistični sistem, bodo vzroki za vojne. Odpravljani bodo šele ko človeštvo zavrže sedanji sistem in si zgradi socialistično civilizacijo.

Vprašanje industrialnega unionizma

Večina vodstva A. F. of L. ni še uvidela, ali pa noče uvideti, da unijsko gibanje ne bo moglo napredovati, če se ne organizira po industrijah namesto po strokah.

Jurisdikcijo za organiziranje delavcev v pivovarnah na primer si lasti pivovarska unija. Toda strokovne unije so temu nasprotne, pa zahtevajo, da morajo vozniški in unijo svoje stroke, masinisti v unijo masinistov, tesarji v tesarsko unijo itd.

Prav tako se strokovne unije umešavajo v unijo rudarjev in toplinskih delavcev v kovinskih industrijah. V interesu delavcev je, da bi pripadali v gotovem podjetju vsi eni uniji. Ampak strokovne unije temu načelu ugovarjajo ne da bi mogle navesti kak res upravičljiv ali tehten razlog.

Ta boj bo znova pretresan na bodoči konvenciji AFL oktobra to leto. Značilno je, da je v eksekutivi AFL in v federaciji sploh John Lewis glavni vodja boja za industrialno unijo. Z njim vred pobija stari način unij David Dubinsky, ki je edini socialist v eksekutivi AFL. Ta dva ostalim dokazujejo, da sedanja oblika ne odgovarja potrebam in je poleg tega v veliko oviro napredku unij. Razmere same to dokazujejo, ampak boj za spremembo je vzlic temu težak. Vodje stare forme unij se pač ne mislijo umakniti in ne bodo pustili svojih služb, ako jih članstvo v to ne prisili.

Zastonska reklama največ zaleže

Vlada Zed. držav, oziroma njeni visoki uradniki, naredi dostikrat potezo, s katero dosežejo ravno nasprotni učinek, kot pa ga nameravajo. Na primer v slučaju poteze vladnega emigracijskega uradnika za deportiranje angleškega free lance radikalca in pisatelja Stracheya, kar mu je napravilo toliko reklame, da je ne bi mogel kupiti niti za milijon dolarjev. Namesto po par stotin, je prihajalo na njegova predavanja tisoče ljudi in prodal je kupe svojih knjig, ki bi drugače ležale naprej na policah.

Slično neumno potezo je izvršila nedavno japonska vlada, ker je protestirala proti kartunu v ameriški reviji Vanity Fair, češ, da žali japonskega cesarja. Dotični kartun je bil ponatisnjen v Proletarcu z dne 14. avgusta na 2. strani. Z njega je čitatelj jasno, da je slika čisto nedolžna, vse bolj prizanesljiva, kakor pa so kartuni o Rooseveltu, Hitlerju, Mussoliniju itd. Ampak njegovo veličanstvo v Tokiju je užaljeno. Vlada je protestirala in omenjeno revijo prepovedala ne samo na Japonskem ampak tudi v vseh mestih na Kitajskem, v katera sega njen vpliv.

Naravno, da je dobil vsled tega Vanity Fair v ameriškem in drugem časopisju toliko reklame, indirektno kajpada, kakršne bi si ne mogel kupiti za denar noben časopis, pa če je še tako bogat. Veličanstvo ostane užaljeno, Vanity Fair je pa pridobil na ugledu in še bolj na dohodkih.

VIŠJE CENE, PROSPERITETA IN FARMARJI



Cene živil se višajo. O tem ni dvoma, kajti delavci v mestih jih čutijo v toliko, da prirejajo demonstracije proti temu novemu odiranju. Toda mar imajo farmarji koristi od tega? Ne, ako vzamemo statistiko za podlago, ki je, ali bi imela biti v takih zadevah edino merodajna. Farmarji niso rešeni pred upniki, kajti svoje obveznosti ne zmagujejo v splošnem zdaj nič lažje kakor pred par leti. Število kmetij, ki jih prodaja na zahtevo upnikov oblast na javni dražbi, se ne manjša. Le majhen odstotek farmarjev v obliju velikih mest ima res koristi vsled višjih cen. Drugi so v enakih škripcih kakor prej. Na eni strani jih gulijo davki, na drugi prekupci, ki vzamejo glavni delež, na izgubi so farmarji in delavec. Na sliki je prizor iz Plattburga, Mo., kjer so farmarji z direktno akcijo skušali preprečiti sodno prodajo kmetij za dolgove. V par slučajih so uspeli, nato podlegli, kajti zakon je zakon.

Orkester 5 mož, je zaigral. Pozdravno koračnico in žuborenje v dvorani se je mešalo z akordi orkestra. Ko je utihnil, je prikorakal tam od vhoda v dvorano pevski zbor. Zaorili so kriki: "Družnost, Solidarnost, žive la, Solidarnost!"

In "Solidarnost" je pela. Bučarjeve narodne. Zvonko so doneli glasovi, disciplinirano, harmonično in dvorana je poslušala z napetostjo in uživanjem.

"Venček na glavi se bliska ti s kitiče, rože zelenih Slovensko dekle."

Kdo bi mislil, da bi ta stara, kakor pravijo že preživela pesem še imela kakšen učinek? In vendar. Bila mi je tako lepa, tako nežna, tako samosvoja, da sem ploskal navdušeno z vso dvorano. Čutil sem, kako prirostelega človeka ogreje pesem, ki je njegova in s čuvstvom podajana.

In vse ostale, ljubezenske, deklisko-fantovske,

"Ljubca povej, povej, če me še ljubiš kej..."

so bile podane s tako dinamiko, povdankom, da se je čutilo, kako pevci sami živijo s pesmijo. Solo v slovaški pesmi "Pasol Janko" je bilo zvočno, čisto in toplo, mrmranje zbora kakor orglje, zdaj piano pianissimo, zdaj nekoliko glasneje, ter objemalo solista v harmonični lepoti.

Pa sem pomislil: "Kaj ni v tem pojem slovanke širokogrudnosti, delavske internacionalnosti, da delavski pevski zbor poje tuje pesmi z iste toploto, kakor svoje, priznavajoč s tem, da smo vsi ljudje?"

Ploskanje, kriki odobravanja. Zbor je zapel dve pesmi skladatelja Horvata, koroškega učitelja, ki je sedel zraven mene. "N'ca bom več vinca piv" je bila odpeta, da je skladatelj sam zaploskal z drugimi in rekel:

"Dobro so jo dali. In to delavci? Rekel bi bolje kakor gospoda."

In pomislil sem: "Nenavadno se še vedno zdi intelektualcem, da zmore tisti, ki od ranega jutra do pozne noči in še po noči trdo dela, slabo kosi, se nič ne uči, da zamore tisti nuditi v umetnosti skoraj več kakor tisti, ki so zajemali s srebrno žlico iz sklade kulture. Kaj poretke se le, ko bo delavstvo seme proletarske kulture, ki ga še le seje, začelo žeti?"

Z Ipavčev: "Imel sem ljubi dve", je bil prvi del koncerta končan.

Pevci so odkorakali z odra, orkester pa je zaigral. (Dalje prihodnjič.)

Italija v stiski

Italijanska vlada je pobrala ljudstvu vse srebrne novce, da si bo s to kovino pomagala v svojih kolonijah v Afriki in v Abesiniji, kjer je srebrni denar edini, ki ima veljavo. Papirja domačini nočejo, čeprav pravi Mussolini, da so "barbari".

DELAVSKA KULTURA V STAREM KRAJU

Slovenski pisatelj Ivan Vuk, ki je čitateljem Proletarca dobro znan, je nam porlal par člankov s koncertov delavskih pevskih zborov v starem kraju, ki se bore ne toliko za ekstenčni obstoj, kajti tega imajo, ampak zoper ovire, ki jim jih stavijs na pot oblastniki in pa poveljniki nazadnjaštva.

Ivan Vuk piše: V Kamniku na Gorenjskem imajo pevski zbor "Solidarnost". Pevovodja je Franc Vidmar. To pevsko društvo je eno najstarejših delavskih pevskih zborov, ki še obstoja po vseh ovirah, krizah in viharjih. Drugi delavski zbori so večinoma novejši, obnovljeni iz razvalin.

"Solidarnost" v Kamniku deluje z mladeniško močjo v duhu svojega imena. Včlanjeno je v delavski pevski podzvezi "Svoboda".

("Svoboda" je bila pred nekaj tedni, že ko je nastopila nova vlada, z obljubo, da bo v Jugoslaviji odsele vse politične in kulturne svobode razpuščena. — Op. ur.)

In so mi rekli sodrugi: "Koncerti 'Solidarnosti' so vedno izborno obiskani. Dvorana je vedno napolnjena, nogi morajo, ker so prišli pozneje, oditi, ker ni več prostora. In videl boš v dvorani delavske oblike, med njimi pa okoliške kmete in kmetice, stare žene z zgubanimi lici in mlada kmečka dekleta, vaše očance in postavne kmečke fante. Nekaj, kar ni poyosod, da bi delavec in kmet držala tako skupaj kakor tukaj v Kamniku in okolici pri 'Solidarnosti'."

In rekel sem: "Grem na koncert."

Vlak se je ustavil v Kamniku. Sonce je od strani gledalo na Kamniške planine, vse masivno slikane tam v ozračju in čepeče široko za hišami Kamnika. Mali grad pa se je vsepe-

A če ima koncerte meščanska "Lira", tedaj še le mora biti naval", sem pomislil in to misel tudi glasno izrekel.

Pa se je znanec nasmejal: "O, seveda... Kakšnih 80 do 100 ljudi pride. Elita takozvana iz družabne dolžnosti, a ne iz želje kulturnega uživanja."

"Svežost je v vas, delavci in kmetje", sem pomislil. "Svežost in če bi ne bilo vas, bi človeštvo prevlekel mah, kakor stoječo vodo."

Osnutek sporeda za slavlje 25 letnice JSZ v Chicagu v nedeljo 20. oktobra

Dramski odsek kluba št. 1 in odbor "Save" sta na svojih sestankih sprejela za slavlje 25-letnice JSZ, ki se vrši v nedeljo 20. oktobra v dvorani ČSPS, sledeči osnutek sporeda:

1. Zive slike, ki jih predvajajo člani Delavske Telovadne Jednote (česka socialistična organizacija). Zaeno igra orkester "Internacionalo".

2. Otvoritveni govor. Chas. Pogorelec, tajnik JSZ.

3. Nastop gostujočega pevskega zbora.

4. Pozdravni govor zastopnika SNPJ.

5. Prizor v enem dejanju, v angleškem jeziku, prirejen posebno za to slavlje.

6. Glasbena točka.

7. Pozdravni govor zastopnika srbske sekcije JSZ.

8. "Red Falcons". V tej točki nastopijo učenci in učenke naše mladinske šole pod vodstvom Mary Juggove.

9. Pozdravni govor zastopnika češkega delavstva.

10. Živa slika in deklamacija.

Drugi del.

11. Nastop pevskega zbora "Sava". Tri pesmi.

12. Govor zastopnika socialistične stranke.

13. Enodejanka, nanašajoča se na pomen in namene, katerim služi JSZ.

Po končanem sporedu bo plesna zabava. Igral bo J. Kochevarjev orkester. Vstopnice v predprodaji so po 35c in se dobe pri članih in članicah JSZ v Chicagu in Ciceru, pri tajnikih klubov in v uradu Proletarca.

O tem in onem

Kaj pravzaprav je demokracija?

Na mednarodnem kongresu ljudi, ki se pečajo s kaznilnicami in sodnimi zakoni, kateri se je vršil ta mesec v Berlinu, je dr. Goebbels, Hitlerjev minister za propagando, med drugim dejal, da nemški naciji reprezentirajo "najčistejšo obliko aristokratske demokracije". Pojasnil je, da to ne pomeni demokracijo grofov in knezov, ampak vlado najsposobnejših v prid skupnosti.

Mussolini je pred letom dejal, da je demokracija nič drugega kot preživela iluzija stare kapitalistične družbe.

Naši sodrugi militanti v Zed. državah so jo označili z "bogus-demokracija".

Na zadnjem kongresu v Moskvi pa so zastopniki komunističnih strank sklenili pozvati vsi delavski in liberalni svet enoten boj za obrambo "ostankov buržvazne demokracije".

Kaj je pravzaprav demokracija, vedo posebno oropani delavci v Nemčiji, Italiji in Avstriji. Ampak ker so pod "aristokratsko demokracijo" brez pravice, se danes njihov glas skoro nikamor ne čuje.

Krist se prikazal pastirju

Se veliko bolj kakor Joe Sterle v Collierju, Pa., se postavlja s čudežem pastir Petrače Lupu v Maglavitu na Rumunskem. Dočim ni mogel Sterle pokazati drugega kakor nekeke sajaste pege na dimniku svoje šende, ki so po njegovem mnenju predstavljale podobo Krista, s čemur se je strinjal tudi župnik, pa pravi pastir Petrače Lupu, da se mu je prikazal na pašniku Krist osebno in govoril z njim. Res čudež, da malo takih! Vse na krog je šel glas o prikazni. AP poroča iz Bukarešte, da so kmetje in delavci pustili delo in brzeli v Maglavit, da vidijo izvoljenca Petrača, ki je dosegel milost, kakršne ni bil deležen že bogzna koliko časa nihče drugi na svetu. 60,000 ljudi je prišlo na pašnike in občudovali pastirja. Zandarji so mu rekli, da naj na kak način spravi množico stran, ker povzroča veliko nesnage, nevarnosti za boleznin in pa delo zanemarja. Naučili so ga, kako in kaj. Pa je dejal množici: "Glejte, ko je Bog govoril z mano, mi je naročil: 'Reci ljudem, ki jih vidiš, da naj pred teboj prišejo; da bodo živeli pošteno skozi vse življenje.' Prisežite!"

In ljudje so prisegli, kakor že nešteto krat prej v vseh časih. Nato jim je Petrače dejal, da se naj razidejo v imenu božjem. Ubogali so. Duhovniki dotičnega okraja zdaj zbiraajo darove za novo cerkev na čudežnem kraju.

Zmage, ki vodijo v razočaranje

V Alberti v Kanadi je pri zadnjih volitvah v provincialni parlament zmagala organizacija, ki se je krstila za Social Credit League. Glavna točka njenega programa je garancija, da bo vsakdo, zmoezen za delo, v provinci Alberti prejemal \$25 mesečne dividende. Poleg tega je liga obljubila rešitev problema brezposelnosti, davkov, nizkih in visokih cen, ter političnih in drugih zapletljajev. Izid glasovanja je bil senzacija za vso Kanado. "Social Credit League" operira, kakor razvidno iz poročil, na sličen način, kakor dr. Townsend s svojim načrtom za \$200 penzije vsakemu preko določene mere starosti. Ostali del programa je Social Credit League kopirala iz Upton Sinclairjeve "EPIC". Oboje je utopično. Ampak ker ljudje raje sanjajo kakor mislijo, so tudi volilni rezultati sorodni njihovi mentaliteti. Drugačni sploh biti ne morejo. Neumnost se z neumnostjo krega.

Avstrija in Mussolini

Rev. Jager ima zdaj veliko prilike opravičevati vlado katoliške Avstrije. Njeni predstavniki so se pognali v boj čez drn in strn za Mussolinijev imperializem. Ni je vlade na svetu, nad katero bi imel papež več vpliva, kakor je klerikalna vlada, ki tiranizira Avstrijo. Zapoved "Ne ubijaj" pri nji ne šteje, prav tako ne božja zapoved, "Ne želi si tujega blaga". Katoliški rablji na Dunaju sekundirajo Mussoliniju z odobritvijo papeža — kar pomeni, da če strupeni plini, italijanske strojnice in druga morilna orožja v posesti duceja pomore prebivalstvo Etopije, bo to z božjimi zapovedmi, vključno s ukazom "ne ubijaj", popolnoma v skladu. Če ni, tedaj naj se besedniki klerikalizma nikar ne zvijajo, nego naj odprto povedo, da so nasprotniki svetohlinstva, hinavstva in imperialističnih posiljevanj, pa čeprav imajo potihoma odobrenje vatikana.

Naši oglaševalci

V tej številki ima nov oglas modna trgovina Moenich Clothing v Clevelandu, ki je otvorila novo prodajalno na 6421 St. Clair Ave. Čitateljem tega lista jo priporočamo, kajti kadar vam lahko naš človek ustreže enako dobro kakor drugi, je nič več ko prav, da greste k njemu najprvo. Oni so nam v uslugo z oglasi v programih, pamfletih, v časopisih, prihajajo na naše prireditve itd. Trgovci in profesionalci drugih narodnosti podpirajo na enak način svoje skupine, čestokrat s pomočjo takih odjemalcev, ki pravijo, "ah, kaj bi podpiral domačega človeka, saj oni tudi meni nič ne pomagajo!"

To konstatiramo ob tej priliki ne zaradi trgovine, katero tu omenjamo, ker njen sloves tega ne potrebuje, ampak v splošnem. — Up.

Dodatek predlogi za stabiliziranje industrije premo-ga udarec za UMW

(Nadaljevanje s 1. strani.) dovoljstvom pozdravljen. Njeni promotorji so jo prvotno porinili v kongres največ v namenu, da bi koristili delavcem, ki imajo opravka s premogom. Vsled reakcionarnih dodatkov pa je možno, da bo koncem konca koristila največ in morda edino kompanijam, premo-garji pa se bodo morali prav tako boriti za plače in priznanje unije kakor doslej. Končno besedo o tem zakonu bo izreklo vrhovno sodišče. Njeni nasprotniki zatrjujejo, da je neustaven in vsled tega mora biti zavržen.

Hitler duši opozicijo s terorjem

V nedavni obravnavi v Dresdenu je bilo obsojenih 16 social demokratov, med njimi bivši uredniki zadržane socialističnega dnevnika Leipziger Volkszeitung, zaradi "ruvanja zoper državo". Imeli so kontakte s socialisti v inozemstvu in širili s pomočjo svoje tajne organizacije prepovedane letake. Sodišče je naložilo vsakemu izmed njih od dve do tri leta zaporne kazni ob trdem delu.

Resnico o razmerah nudijo delavcem socialistični listi. Čitajte Proletarca!

Piknik in shod kluba št. 5 JSZ

Johnstown, Pa. — Klub št. 5 priredi piknik v nedeljo 15. septembra v Lorain Boro parku. Govornik na pikniku bo med drugimi profesor George W. Hauptmann, socialistični kandidat za vrhovnega sodnika. Ta prireditve bo ob enem proslava 25-letnice JSZ in 30-letnice Proletarca.

V slučaju neugodnega vremena bo shod v Slov. del. domu v Lorain Boro.

John Langerholc.

ANDREAS LATZKO:

SEDEM DNI

ROMAN. — Poslovenil MILE KLOPČIČ.

(Nadaljevanje.)

Planil je s stola, razkročil roke v graciozno krepko in stal sklonjen naprej — tedaj je zunaj nekdo potkal na vrata, in slugov glas je klical: "Gospa baronica! ... Gospa baronica! ... Kaj niste nič slišali, gospa baronica? Hišna vrata so luputnila."

Ne da bi bila prizgala luč, z umetno zastrtim glasom, kakor da je pravkar planila iz spanja, je hinavščila Mimi Brenkenova najprej začudenja, potem nejevoljo in jezo. Dokler ni nenadoma zagorela lučka na posteljni omari.

"Ah, sanjalo se vam je!" je jezo pretrgala pogovor skozi zaklenjena vrata.

Oh, kako žal mu je bilo, da je preplašen ni bil vzor, kakor pač vzame takšne ženske! Kakorkoli lepa je bila, pozejenje ga je minilo, spoštovanje je pregnalo podcenjevanje, ko se je plazila po prstih k vratom in pritisnila uho na vrata.

Sluga je preiskal vso hišo za vlomilci; Mimi ga je slišala, kako je stopil v gospodovo sobo, prizgal lestenec in ga takoj spet ugasnil — natančno kakor se je bila dogovorila z Manjenom. Ubogi Friedl misli, da mu daje znamenje nevarnosti! Da bi se pregnan se vrnil in jo telefonično poklical, to je komaj verjela.

Njeno razočaranje je raslo, ko je tudi Abt z rezkim glasom zaprosil, ali sme oditi. Nenadoma spet hladil in sovražil, ga je bilo težko prepoznati, naj ostane, dokler ne bo slugov sum izginil. Navzlic njeni družabni spretosti ji je bilo sprva precej težko zaplesti tega čemerneža, z besedami skopega moža v pogovor. Polagoma pa so njena vprašanja po njegovem težkem življenju prešla v pravo sočustvovanje, ki je Abta korak za korakom osvojalo.

Zdaj jo je res jezilo, da ta lahkomišelnih človek, zaslepljen od svoje togote, ni bil zahteval kaj pametnejšega od barona. Lahko bi se bil za zmerom izkopal iz svoje revščine ter povzpel v drugačno, prijetnejše življenje! Po treh dneh blagostanja na poizkušnjo mu bo vrnil v njegovo običajno življenje tem grenkejši!

Baron ni bil ne trd ne skop! Če bi ga pravočasno osvobodil, preden bi ga Abtova maščevalnost prehuho ujezila, bi gotovo ne ostal gluha za to in ono.

Njen predlog, sprva brez kakršnekoli prikriti misli, porojen res le iz sočutja, se je kaj hitro izpremenil v edino možni odločitveni načrt, ki bi morda še lahko omogočil, da bi vsaj drugo in zadnjo noč prebila s Friedlom!

Z zaničljivo kretnjo je Abt odbil misel, da bi za kakršnokoli korist osvobodil barona. Vse žive dni se ne bi znebil občutka, da je kožo svoje uboge matere zabarantal. — Toda, navsezadnje ni imel nič proti temu, da osvobodil gospoda barona že jutri, namestu šele v nedeljo. Če dami s tem res tako zelo ustreže — naj bo v božjem imenu, pa naj se reši baron s štiri in dvajsetimi urami. Kar je zagrešil nad materjo, tega tudi s tremi dnevi ne bo popravil.

"Do jutri zvečer pa že morate potrpeti! Po dnevi se ne morem pokazati na cesti v tej obleki!"

Mimi Brenkenova bi se bila rada takoj dogovorila glede vseh podrobnosti osvoboditve, toda bala se je, da bi bila spravila Abta v slabo voljo, če bi le preveč silila vanj. Tudi je bil čas, da ga pusti iz hiše, preden pojdejo dekletke po nočnici.

"Ne pozabite svoje suknje!" — ga je prijazno opozorila, vsa srečna spričo nepričakovanega uspeha.

"Svoje suknje?" ... Gotovo ni mislila tega romseljivo, pa vendar Abt ni zmogel, da bi bil oblekel fevdalni kožuh v njeni prisotnosti. — Vrgel je težko suknjo čez roko ter se naglo okrenil od lepe, bele roke, ki mu jo je prožila.

"Ne govorite na stopnicah!" — mu je šepnila v uho, in komaj slišno, ko se je že pripravljala, da odpre vrata: "Na svidenje!"

"Svidenje?" ...

Kdaj pa in kje? — Obrnil se je z bolestno posmehljivim vprašanjem v pogledu — a vrata so bila že zaprta — in spet je stal med zaprtimi, temnimi dvorci, kakor da je ves zmagoslavni vlom samo sanjal.

Za hip je postalo rdeče pred njegovimi očmi, njegova pest je planila kvišku, da bi razbila ovalno lino na vratih — a tedaj mu je padla nenavadna teža težkega kožuha v roko ter ga še pravočasno spravila k zavesti.

X.

Prvi šofer, ki je vozil proti mestu po cesti v Zivalski vrt, je pritisnil na zavoro, ko je zagledal elegantno silueto samotnega pešca. Karl Abt se je ozrl na vse strani in šele potem

spoznal, da velja to njemu, ko se je bil prepiral, da ni ne blizu ne daleč nikogar, ki bi bil stopil skozi redko meglo, razen njega.

Pomirjen je sledil povabilu, ves vesel, da mu ni treba peš v mesto, kajti svetli lakasti čevlji so mu stiskali prste, da je bil vsak korak bolečina. Tudi lepe rokavice iz usnja divjačine so skorajda pokale na širokih, zdela nih rokah. A za nobeno ceno jih ni smel potegniti z rok, sicer bi vsakdo na prvi pogled spoznal preoblečenega proleta.

Stegnil je noge daleč od sebe, slonel nejevoljen v kotu avtomobila ter se jezil nad slugajem, ki se je sicer pokazal milostnega, a je vendarle moral prihraniti svoje darilo prav za to edino noč, ki ni bila v Berlinu nič bolj živahna kakor v zadnjem zakotnem gnezdu... Gledališča, zabavišča in plesišča so bila na sveti večer zaprta — morda je v Friedrichstadtu kaj lokalov odprtih za goste bližnjih velikih hotelov. Vedel je za bar, ki je — doslej — le Američanom in drugim bogatim tujcem — pod krinko restavracije služila najdražjim berlinskimi počestnicam za blagovno borzo. Karl Abt je pogosto po pol noči prestopal kot gledalec pred vhodom te grešne hiše, da je goltal s pogledi ženske noge, ki so v zlatih in srebrnih čevljiških stopale v avtomobile.

Ob misli, da bo to pot morda sam stopal iz bara za dvema lepo obtesanima nogama, se je vroče domislil, da še ni bil prešel svojega denarja. Kaj če je šel baron iz hotela samo s tistim pniščem drobiža, ki je obteževal lepi žep telovnika? — Listnica na pogled nikakor ni bila takšna, kakor si predstavljala listnico milijonarja, toda vsebina ni razočarala: za nekaj bankovci po sto mark je tičal precejšen šop dolarjev.

Kmažu je došel na cilj. Zlato okrašeni vrtar, ki je drugič v istega Karla Abta renčal kot stekel pes, če se je postavil pretesno k vhodu, je nočjo mrl v ponižnosti in službeni gorečnosti, in to ne morda le iz preračunosti, ne le zaradi napitnine — prepričana vdanost je zablestela v njegovih ugaslih, starčevskih očeh, ki je poln spoštljivosti sprejel v roke dragoceni bobrov kožuh.

Ista izkušnja se je ponovila v dvorani; tudi ofrskani natakariji so uprizorili dobrikojoč ples vdanosti, kakor da imajo vsi ples svetega Vida. Sami zdravi, za delo močni možje, ki so prekašali celo vratarja; njega je izrabljenega in izmozanega opravičevala vsaj njegova bojazen pred boleznijo in starostjo. Ko za stavo so premikali stole in mize sem ter tja; uprizorili so pantomimo velikega spoštovanja in uslužnosti.

Takih plesov ne nauči resnična beda! ... Mimo Abtovih oči, ki jih je slepila luč, so se podili obrabi odpuščenih tovarišev, nenadoma izprtih družinskih očetov. Misli je na svojega prijatelja, ki se je bil utopil v kanalu, da ne bi bil več slišal večanja svojih lačnih otrok, in je do zadnje ure tih in ponižen romal od vrat do vrat, ne da bi bil izgubljal kakšnih nepotrebnih besed, če so ga odpravili praznih rok. Tega capljanja in priklanjaja jih je naučil le prelaki zaslužek, navada, živeti brez napora od dela, ki prav za prav sploh ni delo.

Abtu je bilo, kakor da je ponižal samega sebe, sram ga je bilo, pustiti sebi enakim, da se tako klanjajo pred baronovo obleko in listnico — hitro je sedel za prvo pripravno mizo, da ustavi to smešno tekmovalstvo. Ko se je ozrl kvišku, je zagledal, da sedi ravno njemu nasproti tista visoka, vitka blondinka, ki jo je bil krstil za "ošabnico", ker je vselej stopila iz lokala s prevzetno vzrak vrženo glavo ter sedla v avto kakor užaljena kraljica. Torej je tu! ... Takoj mu je s pogledom odgovorila. Mrzla zona mu je spreletela hrbet. Toda tu jih je bilo še mnogo lepših — srebrni in zlati čevljiški so bingljali, od stegen razgaljene noge v tesno napetih, rdečastih svilenih nogavicah so vabile z vseh strani, čutil je, da ga dekleta ogledujejo, da ga večje tehta jo. V zadregi ko nepokvarjeno dekletko je naročil: "Steklenico sekta!" — in njegova zmedenost je rasla, ko je videl, da stoji natakari še nadalje nepremično za njim. Na vprašanje, katero "znamko" bi rad pil, ni bil pripravljen, a ni maral, da bi katera od teh natičkanih opic kaj opazila.

(Dalje prihodnjic.)

Ako bi hoteli delavci prisluškovati petino toliko časa resnici kakor prisluškujejo lažem, bi svetovna socialna revolucija mahoma korakala.

Lojalnost sodrugov delavskemu razredu ni v frazah, ampak v dejanjih.

Tudi zakoni v prid farmarjev so v nevarnosti pred ustavo



Postava newdeala za farmarje — naprimer AAA, ki vsebuje določbe za reguliranje cen poljskih pridelkov, za kontroliranje pridelovanja, in posebne davke, ki jih plačujejo mešna industrija, mlinci itd., katere se nato daje farmarjem v obliki subvencij, da se prebijajo skozi sedanjo krizo in rešijo svoje kmetije, so tudi v nevarnosti. Oveči jih skušajo korporacije, ki kontrolirajo živilsko industrijo, četi, da so neustavni. Tožbe so se pred vrhovnim sodiščem, toda sodniki so odšli na počitnice in se vrnejo na delo šele v jeseni. Kartoniast s to sliko predstavlja farmarje, ki so vsled odlaganja sodišča z odločitvijo v negotovosti z ozirom na cene, na subvencije in predvsem iz z budočnost svojih zakonov, ki so si jih izvojevali v pomoč.

IZ NAŠEGA GIBANJA

Milwaukee. — Klub št. 37 je prvotno sklenil prirediti jubilejno slavo svoje in Zvezine 25-letnice in 30-letnice Proletarca v nedeljo 24. novembra. Ker ima isti dan koncert pevski zbor "Sava" in teden dni prej bo prireditev "Napreja", je klub svojo jubilejno slavnost preložil na nedeljo 15. decembra. — V petek 6. sept. bo seja angleške sekcije kluba št. 37, na katero je povabljen tudi John Rak, pomožni upravnik Proletarca. Odgovoril je, da se odzove vabilu.

Detroit. — V nedeljo 18. avgusta si je na pikniku kluba št. 115 JSZ zlomil roko s. Frank Česen. Nesreča se je dogodila pri prelaganju piva. Sodrugi in drugi prijatelji mu želijo čimhitrejšo okrevanje.

Cleveland. — Robert Dulea, tajnik ohijske soc. stranke piše Chas. Pogorelcu med drugim: "Apkacija za charter novega kluba JSZ v Maynardu me je zelo razveselila. Upam, da se stvari zaobrnejo tudi v naselbinama Akron in Barberton, kar bo vzpodbudilo i naše ameriške sodruge." S. Dulea namreč želi, da bi v omenjenima naselbinama ustanovili klub JSZ. S. Pogorelec je to poskusil, ampak ni dobil ljudi, ki bi hoteli prevzeti del in odgovornost za aktivnosti in uspevanje kluba.

Fontana, Calif. — Izmed naselbin v Californiji je v tej Proletarec proporcno najbolj razširjen — kar je v glavnem zasluga Antona Blasicha. Prošli teden je poslal spet dve celoletni novi naročnini in eno obnovo.

McIntyre, Pa. — Vincent Yakšetič piše: "Vest mi ni dala miru, pa sem zopet obiskal naročnike in druge rojake v tej naselbini. Glej zlomka, rezultat ni slab! Pošiljam devet naročin in nekaj prispevkov v podporn Proletarcu."

Sheboygan, Wis. — Frank Stih meni, da kdor hoče agitirati za Proletarca, ne sme štediti z obiski okrog rojakov. Poslal je 3 naročnine. Med drugim dostavlja: "Imamo se ponavadi. Delamo še nič. Kadar pa je klubova seja, vseeno ni časa, da se je udeležijo."

Rock Springs, Wyo. — John Jereb se je v agitaciji zopet trudil in dobil šest naročin. Ako bi bilo na zapadu v vsaki naselbini nekaj takih, bi delavsko gibanje v njih ne bilo tako pasivno.

Chicago. — V nedeljo 29. sept. bo pri Keghu v Willow Springsu zlet čitateljev Proletarca. O pripravah zanj sporočimo več v prihodnjih številkih. — Na slavnosti 25-letnice JSZ dne 20. oktobra v dvorani

CSPS bo predvajan izboren program. V glavnih obrisih je naveden na drugem mestu v tej številki. — Prebitek piknika kluba št. 1 dne 18. avgusta je znašal \$30.28. Bil bi veliko večji uspeh, ako bi nalivi v Chicagu isto popoldne ne pridržali ljudi doma.

West Newton, Pa. — Joseph Zorko sporoča, da je Federacija SNPJ v Westmoreland Co. sklenila ostati v Prosvetni matici. V tej ustanovi je zdaj več organizacij ko kdaj prej.

Bridgeport, O. — Iz tega okraja je poslal Chas. Pogorelec 25 naročin. O njegovih obiskih poroča v tej številki Jos. Snoy. Vsega skupaj je poslal s. Pogorelec do ponedeljka večer 91 naročin.

Piney Fork, O. — Tu se je vršil sestanek članstva kluba in somišljenikov, na katerem je govoril Chas. Pogorelec. Pristopili so trije novi člani.

La Salle, Ill. — Anton Udovich je poslal kratko poročilo o delavskih razmerah in stavki pri Lipson Bros. ter šest naročin.

Yukon, Pa. — Rudolf Fradel sporoča, da vsled deževja ni šel na agitacijske obiske, kakor je nameraval, storil pa bo to ta teden. Poslal je eno novo naročnino.

Cleveland. — Klub št. 28 JSZ, Newburgh, priredi piknik v nedeljo 15. sept. pri Jos. Zoranu na Bradley Rd. — Jubilejno slavo Proletarca in JSZ priredi klub št. 49 v nedeljo 29. sept. v Slov. del. domu. — Tu je govoril Chas. Pogorelec na sestanku kluba št. 49 JSZ pri F. Barbiču in v klubu št. 27 JSZ na St. Clair Ave.

Prosvetna matica dobiva tedne zelo veliko vprašanj za igre, vloge in za razna pojasnila, iz česar je razvidno, da bo to časovno na našem kulturnem polju mnogo življenja.

Bridgeville, Pa. — Prošlo nedeljo se je vršila tu zelo dobro obiskana konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matic, popoldne istega dne pa prireditev v prid našega gibanja. Konferenca je bila zelo živahna in udeležba obilna. Poročila o nji bodo v prihodnjih številkah.

Ali so farmarji že rešeni krize?

L. 1924 je na vsakih tisoč farmarjev 39 drugih izgubilo svoje kmetije. V prvem četrtletju tega leta je bilo zarubljenih 20.3 odstotkov več farm, kot v poslednjem četrtletju prošlega leta, ali 9.9 odstotkov več kakor v enaki lanskoli dobi.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Še nikoli se nisem držal toliko doma, kakor od 6. do 14. avgusta. Bil sem torej v resnici "priden". Vzrok pa je bil, da sem pričakoval Chas. Pogorelca, ki je pisal, da pride. Ampak po nekaj dneh pričakovanja sem začel sklepati, da so ga morda zadržale povodnji, ki smo jih imeli v teh krajih. A navsezadnje je le došel sem. Pripeljal ga je Fidel iz Barbertona dne 13. avgusta. Bil sem na delu v šoli, ko sem ju ugledal skozi okno. Seveda smo šli takoj na moj dom, ki je čisto blizu in pričeli kovati načrte za agitacijo. Še isti večer smo šli vsi trije na Maynard, pred tem pa smo se ustavili pri s. Škofu, ki je bil v klubu določen, da bo vozil Pogorelca na agitaciji podnevu in jaz ob večerih.

Dospevi na Maynard smo uvideli, da so skoro vsi, na katere smo zidali, na šihu. Dobili smo kljub temu nekaj naročin in ljudem sporočili, da se naslednji večer zopet oglašimo. Čez dan sta s škofom obiskavala naročnike in druge rojake v naselbinama Blaine in Ramsey. V slednji so vsi naročeni na Proletarca.

Zvečer se je vršil sestanek na Maynardu pri s. Berlotu. Bila je precejšnja družba zavednih delavcev, zatopljena v pomenke, ko sem stopil v sobo. Po kratkem uvodu sem pojasnil namen sestanka in nato predstavil Chas. Pogorelca, ki je govoril o položaju, o naši stranki, o administraciji v Washingtonu in o rezultatih njenih obljub. Naravno, da je Pogorelec živo poudarjal potrebo, da se delavstvo organizira politično, strokovno in gospodarsko.

Posledica tega sestanka je klub z 12 člani in članicami. Sodrugom v Maynardu želimo obilo uspeha.

Naslednji dan sta šla Pogorelec in Škof v Martins Ferry, Glencoe in Neffs. Ker pa je precej tistih, ki sta jih hotela obiskati, bilo na delu, sta se zamudila, jaz pa sem zvečer premišljeval, kje bi ju našel, ker se še nista vrnila. Tretji dan sta se spet odpeljala v Windor Heights in v Elm Grove, W. Va. Kot nalašč so bili ljudje spet večinoma na delu. Uspeha v takih okoliščinah seveda ne more biti dosti. Zvečer sva se odpeljala s Pogorelcem v oddaljeni Powhatan Point. Ker ni kazalo na pojanje kluba, sva šla v družbi s. L. Pavliniča obiskati rojake, ki so se vsi naročili ali pa poravnali naročnino.

S. Pavlinič je nama pokazal tudi stan bratov Vucelich, ki sta naša somišljenika. Geo. Vucelich je naročnik Proletarca in New Leadra. Ponovil je oboje. Theo. Vucelich pa je šel k zidu in nam prinesel okrepčilo iz sode, da smo lažje potovali.

FENCEL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382

Prieta in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.

FRANK GRILL, predsednik

PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGO

Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Ciceru in Berwynu in dovajajo čistega na dom

TOČNA POSTREŽBA

1727-1731 W. 21st STREET

DELO JAMČENO

CHICAGO, ILL.

Telefoni: CANAL 7172-7173

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NAŠA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

Dne 17. avgusta smo šli s Pogorelcem in Škofom na Piney Fork, da se udeležimo sestanka, ki se je vršil pri Zaveršniku v prid pojanja njihovih klubov. Bil je številno obiskan. Navzoč je bil tudi Frank Sepić, bivši voditelj komunistične National Miners unije tega okraja. Deloval je veliko tudi za komunistično stranko. Tod je zelo znan in poznan ga tudi tisti, ki so se udeležili konvencije SNPJ l. 1929 v Chicagu. Dejal je, da ni več aktiven. Prejkone ga je marsikaj razočaralo. Pogovorili smo se stvarno, kot se od razumnih delavcev pričakuje.

Pogorelec je tudi tu napravil dober govor. Klub je pridobil tri nove člane in članice.

V nedeljo 18. avgusta se je Pogorelec udeležil seje kluba št. 11, kjer je po končanem dnevnem redu govoril o dolžnostih članstva do svoje organizacije in o položaju. Imeli smo zanimivo diskuzijo, kakor že dolgo ne. Pogorelec je ob tej priliki dobil par naročin in prodal nekaj brošur. Ta seja je bila res seja, kakor v socialističnih klubih mora biti. Člani so bili z njo prav zadovoljni.

Popoldne sva obiskala Martina Kosa st. in družino. Martin je naklonjen našemu delu in rad podpira delavske ustanove. Dasi mu naročnina na Proletarca ni še potekla, jo je ob tej priliki vseeno obnovil, zraven pa nas zabaval s svojimi dovtipi.

Obiskala sva tudi tajnika društva št. 13 SNPJ John Kocjančiča, ki jih je iztuhtal par za smeh in naročil Proletarca za celo leto. Upoštevajoč slabe razmere je bil agitacijski uspeh precejšen. V tem kraju skoro nihče ne dela. Poleg tega je Pogorelcu nagajalo pri delu še to, da se je v vlagi in dežju prehladil in da so mu prišle posledice prehlada v nogo, da skoro ni mogel hoditi. Bodril sem ga, da bo prešlo, pa ni hotelo, čeprav smo preiskusili vsa domača zdravila.

V mojem dopisu v 1457. številki Proletarca je pomota glede obratovanja tukajšnjih rolov. Stavek bi se bil moral glasi:

"Rova v teh krajih sta obratovala samo eden 4 dni in v Blaine pa kakih 6 dni od 13. junija do 1. avgusta", ne pa 4 dni na teden, kakor je bilo priobčeno. Ako bi obratoval 4 dni na teden, bi temu rekli prosperiteta.

Joseph Snoy.

Produkcija zlata

Meseca junija je bilo po svetu producirana 2,409,000 unč čistega zlata ali več ko kdaj prej.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

BARETINCIC & SON

Tel. 1475

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

ALI SE UDELEŽUJETE SEJ SVOJH KLUBOV?

Nekateri tajniki klubov JSZ se pritožujejo nad slabim obiskom sej. Organizacija z brezbrzičnim članstvom ne more biti nič drugega kakor skupina, ki je označena za organizacijo le na papirju.

Ako bi bila taka indiferentnost v demokratičnih in republikanskih klubih, kakor je v nekaterih delavskih organizacijah, bi kapitalizem kmalu izgubil svojo vlado.

Delavci bi se od nasprotnikov lahko naučili, da se z mrtvilo nikamor ne pride — zato nasprotniki DELAJO za sploh svojih organizacij in za ohranitev svoje moči.

Odgovorimo jim s povečanimi aktivnostmi!

Pravila JSZ določajo v VII. členu med drugim:

"V prid klubove blagajne in za jačanje socialističnih aktivnosti prireajo klubi dramske predstave, koncerte, zabave, družinske večere, predavanja itd."

Vsak klub ima, ali pa bi moral imeti (tako določajo pravila) PROSVETNI ODSEK treh članov, čigar naloga je voditi diskuzije, aranžirati predavanja, debate in sploh vršiti drugo izobraževalno delo v področju kluba.

Ako hočejo člani resno upoštevati samo ti dve točki, brez mnogih drugih, pa si bodo že iz teh dveh napravili seje v klubih živahne, zanimive in koristne za širjenje naprednih idej in jačanje delavskega gibanja v naselbinah.

Delavske razmere v La Sallu in okolici

La Salle, Ill. — Dve tovarni za izdelovanje cementa sta priče z obratom, drugi mesec pa ga obnovi za nekaj časa tudi tretja. Sedaj so delavci organizirani tudi pri Marquette Cement Co. Družba je sprevidela, da ji bojkotiranje škodi ter je privolila v organizacijo.

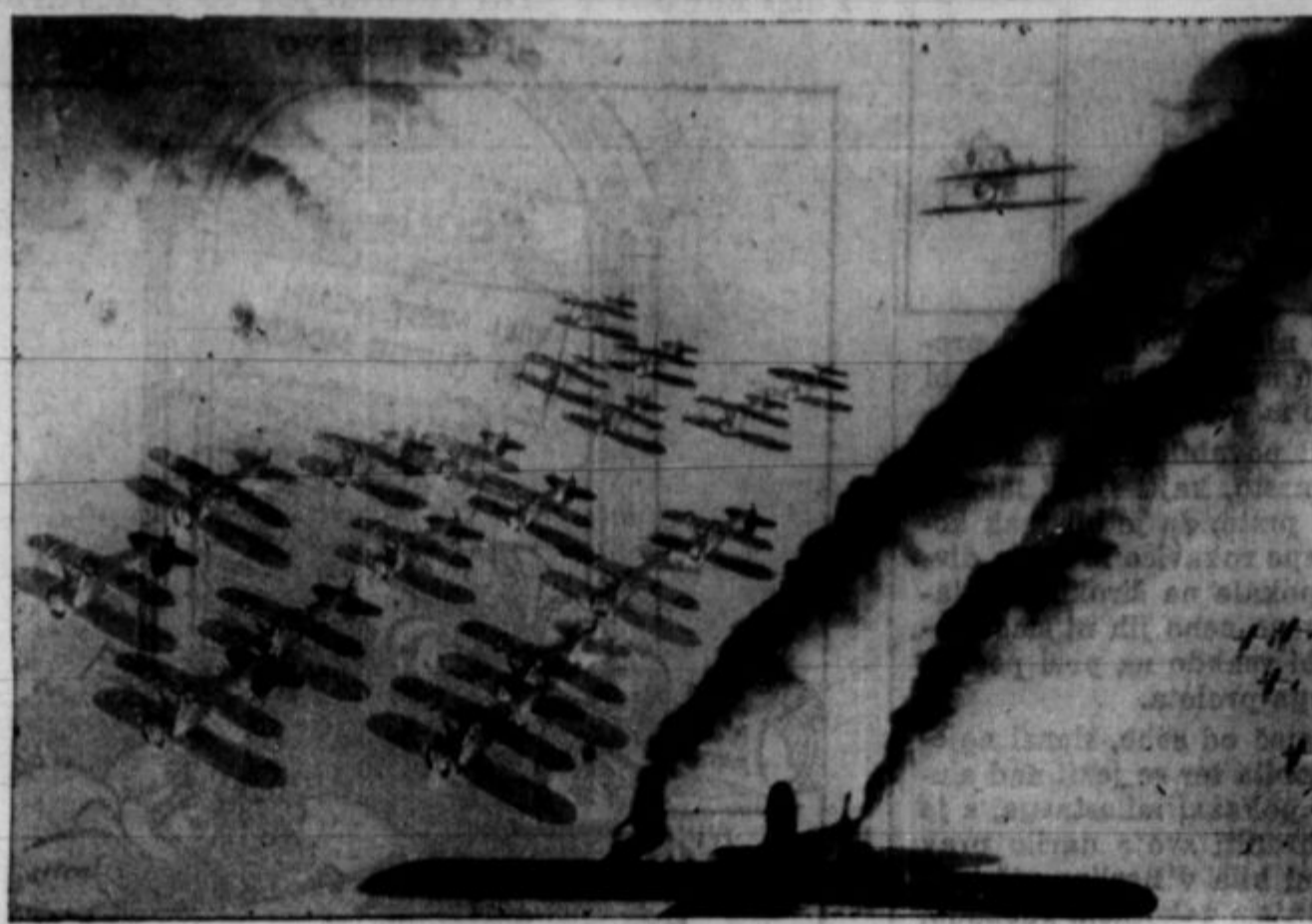
Zelo zanimiv potek je imela tu stavka pri Lipson Brothers. Delavci, ki so organizirani v International Ladies' Garment Workers uniji, so zahtevali, da jim družba plača, kar jim dolguje vsled utrgavanja, oziroma vsled neravnarja po pogodbi, kakršno so v času NRA sprejeli delodajalci. Dolguje jim okrog \$6.000. Predprošli teden je šef ukazal, da tovarna ne sme obratovati, dokler ne pride do poravnave. Ampak družba je skušala to zapoved kršiti, vsled česar je tudi župan izdal enako prepoved. Pri piketiranju so se posebno odlikovale ženske. Ta dopis sem odposlal v ponedeljek 19. avgusta, torej v dnevih, ko so obljubljali, da bo stavka v par naslednjih dneh poravnana.

Anton Udovich.

Prireditve Delavske telovadne zveze v nedeljo 1. sept. v Chicagu

Chicago, Ill. — Hearstov Herald and Examiner z dne 22. avgusta je objavil na 1. strani svojega drugega dela fotografski posnetek letaka, ki vabi občinstvo v Stagg Field, kjer bo v nedeljo dne 1. septembra predvajala Ameriška Delavska Sportna Liga svoje telovadne nastope, zvečer pa bo imela zabavo v dvorani unije ACWA na 333 S. Ashland Blvd.

Hearstov dnevnik se spodtika nad besedo "proletarian" v omenjenem vabilu, namiguje, da je to rdečarski zargon, in se zgraža, ker je taka prevratna skupina dobila Stagg Field, kateri je posest čikaške univerze. Hearstov urednik je izpraveval upravitelja omenjenega stadiona, kako je prišlo, da ga je dovolil rdečarski skupini. Reporterja je poslal tudi k Nick Pesch-u, ki ima v področju oglašanje. Nick je mlad, delaven nemški socialist, ki se za-



Etiopija ima komaj 10 aeroplanov, Italija stotine. Etiopija ima nekaj ducatov pilotov in mehanikov za operiranje letal, Italija jih ima nad 40.000. Te razlike bodo odločevalne v bodočih vojnah. Včasih so bile sulice Abesincev prav tako učinkovite kakor italijanski bajoneti.

Ampak zdaj ima Mussolini vojne tanke, strojnice, vojna letala, strupene pline in druge tehnične pripomočke, kakršna je primitivna Etiopija v svoji zaostanosti prezrla — zato ji zdaj očitajo, da ni "civilizirana", in "kričanska".

Ivan Vuk:

IZPREHODI PO KRANJU

(Nadaljevanje.)

Govornik je nekoliko obstal, kakor bi hotel poslušalcem oditi. Nato pa nadaljeval:

"Tam v Semperitu, kjer se izdelujejo gumijevi izdelki,

kjer dela okrog 150 delavcev in delavk, imajo organizacijo. Kolektivno pogodbo so izvojevali v tej svoji skupnosti in organiziranosti in njihove meze so sedaj večje, kakor so bile prej. Glejte, sami so dali čuti svojo voljo in iz svojih moči so izboljšali svoj položaj. Zakaj bi tega ne mogli v drugih tovarnah? "Jugobruna", v kateri dela nad 500 delavk in delavcev za povprečne meze od 19 do 20 dinarjev, ali je to življenje? Moškimi pa plačajo 28 do 30 dinarjev? Zakaj? Zakaj taka razlika? Ali delavka manj je, manj potrebuje? Ali se mora od delavke izveličati zadnja moč življenja, da je bolje sit in napojen volk, mamon in da bolje bleketa v svojem sijaju zlato tele? In v "Jugobruni" in v "Intexu" in drugih? Milijoni bogastva se ustvarjajo v teh tovarnah, a kdo jih uživa in komu so v korist? Dekletom in fantom, ženam in moškim v Kranju in široki okolici? Ne. Bog mamon se masti z vsem tem, a naši umirajo pod tuberkulozo. In to vse zato, ker se mi nečemo domisliti, da smo ljudje, ker nečemo, da se z nami postopa po človeško, ker nečemo pokazati svoje volje in svojih moči.

Mnogo je govoril govornik, bičal vsestransko nenasitnega mamona in šibal brezbrzično slabost delavcev in delavk. Prikazoval mi so, ploskali in marsikateri in marsikatera je v srcu rekla:

"Resnico govori. Organizirana se bom, organiziral se bom!"

Pa sem se obrnil do zaupnika, ki je stal zraven mene in vprašal:

"Organizacija mora rasti, kaj?"

Stisnil je glavo med pleča in rekel:

"Raste. Samo počasi. Premalo zavednosti je med ljudmi. Preveč hrepene po dinarju in zanj žrtvujejo tudi samega sebe."

S culicami hite delavke v tovarne. Jutro je, sonce sije, svež je zrak, prijeten, poljubljajoč.

"Kaj je v teh culicah?"

"Kosilo, malica, včasih tuji večerj."

"Kaj tako dolgo ostanete v tovarni?"

"Predaleč imam domov. Sem dve uri iz mesta. Zato moram vzeti s seboj."

"In kakšno je to vaše kosilo?"

"O že gre. Nisem razvajena. Kava in kruh."

"To je za malico?"

"To je za kosilo. Za malico zadostuje jabolko pa kruh."

"In tako vsak dan?"

"Kaj pa hočem", je zmajala z rameni.

"A večerja?"

"Ta je doma. Pa se mi pogosto, ko pridem utrujena domov, ne ljubi. Kar spat ležem."

"Kaj pa kupite za 20 Din.?"

"Saj toliko dobite na dan?"

"Kaj naj kupim? Saj se za 20 Din. ne dobi kdove kaj."

"Pa zakaj ne zahtevate večjih mezd?"

"Kako? ... Saj je človek vesel, da še to zasluži."

"A če zbolite?"

"O, sem trdna."

In gledal sem v oči delavke in v njen blede obraz, ki je od utrujenosti že sedaj zjutraj lahno rdel.

V "Jugobruni" so bile volitve. Tihe, javnost ni vedela mnogo o njih. Nekako izkoriščanje zakona, so bile te volitve.

Namreč, ali naj delavci delajo 8 ali 10 ur. Prve volitve so se izrekle za 8 ur, kakor določa zakon. Pa so te volitve razveljavili, češ, premalo boste zaslužili, če bo samo 8 ur. Pa so volili drugič. Pa je bilo za 10 ur. Samo nekaj jih je držalo samega sebe in svoje dostojanstvo in so vseeno glasovali za 8 ur.

"Kako ti gre," sem vprašal delavca, ki je šel domov.

"Se, se," je rekel. "Samo če bi se delalo več ur."

"Pa kaj? Saj je že 8 ur dovolj. Kaj ti je dolga?"

"Dolga. Rad delam. Samo da se zasluži."

"Pa če bi zaslužil v 8 urah tisto, kar v 10? Ali bi rajši delal 10 ur?"

"Nak. Tisto pa ne."

Tam in Ika tovarni, kjer se delajo pletenine, je menda medzno gibanje. Nekaka stavka.

Delavci je okrog 90. Niso organizirani. Pa je prišel nekdo iz nepoklicanih, ki ni bil oblečen v proletarsko oblačilo, da bi jih organiziral. Ne v smislu razredne borbe, ne v smislu samostojnosti delavstva, nego ker je bil tak ukaz višjih. Pa jim je govoril:

"Brezversko ne smete misliti. Niti biti brezversko organizirani. In to so takozvani marksisti. Tisti, ki uče, da je delo delavcev le v rokah delavcev samih. Mi pa pravimo, vse je v božjih rokah in proti bogu se ne sme nastopati. Kajti bog je dal nekaterim bogastvo, nekaterim pa siromaštvo. In poslednje je dostojnejše in svetlejšje od prvega."

Dekleta pa so rekla:

"Nič nečemo. Samo plačajo naj naše delo."

Ali vseeno so ta dekleta bila povabljeni v Delavski dom in tam jim je prosvetar govoril:

"Koliko imate plače?"

"45 Din. na dan", so odgovorile.

Prosvetar se je začudil.

"45 Din. na dan? Eh, da, potem že ne moremo nič od tovarnarja zahtevati radi plače. To ste itak dobro plačane. Bomo pa kaj drugega zahtevali. Druge stvari v tovarni bomo uredili. Z vašo pomočjo, če se or-

ganizirate v imenu duha svetega."

Zgodilo pa se je, da je poslušal tam izkušnjavec, ki rad hodi okrog ne kakor rjoveči lev, nego kakor skromna miška in išče koga bi ogledal. Šel je k podjetniku in mu rekel:

"Preveč so plačane tiste tvoje delavke."

Tovarnar pa je nabil na vrata listek in rekel:

"Tiste, ki so v 10 urah zaslužile 45 dinarjev, bodo ocsleje v 8 urah, kakor določa zakon o osemurniku, zaslužile 23 Din."

Dekleta so stopile v stavko. 3 dni so stale v boju in prosvetarji so posredovali. In so rekli:

"Podjetje bo te tri zamujene dni plačalo. Zato prenehajte. Če pa ne bo podjetje plačalo, pa imamo Borzo dela. Dala bo podporo, kajti to znamo mi izposlovati."

Ko so to izrekli, so vložili tudi kolektivno pogodbo. A podpisana še ni. Kajti podjetnik je dejal:

"Dobro. Naj bo kolektivna pogodba. Samo sedaj ava meseca še ne. Sedaj dovolim, ker sem človek, da naj ostane kakor je bilo, po vojaški "status quo", plačeval bom po starem še dva meseca. Potem pa bom pripravljen podpisati kolektivno pogodbo."

In uspeh je bil popoln. Samo, če takrat, po dveh mesecih ne bodo stroji obstali sami rami pomanjkanja dela, ker bo konjunktura šla na počitnice in če ne bo postavljeno vprašanje: Ali delati za te meze, če hočete, če ne pa gremo vsi na počitnice.

In pisano je v statistiki, kakor da je pisano v knjigah Mojzesovih:

In Semperit zaposluje okrog 150 delavcev in delavk, Jugoslovska tekstilna pa okrog 500 mladih Kranjcev, Jugobruna, tudi tekstilna, nekaj nad 700 deklet in fantov.

Tekstil "Indus", bolje domače kvalitete tovarna okrog 200 oseb, z nekoliko boljimi mezdami od inozemskih magnatov.

Intex, kot nekako poljska firma pa 300 ljudi.

Ika pa je pletilna industrija z 90 delavkami.

Povrh so še pa manjši obrati in delavnice različnih strok, a vse, velike in majhne, inozemske in domače kujejo zlato prav po ceni iz bogatega znoja in žuljev slovenskih deklet in fantov, članov jugoslovenskega naroda.

In nikogar ne bo, ki bi rekel: Ne dovolim izkoriščanja človeka. Samo vi, ki ste v teh tovarnah, samo vi boste lahko rekli: Mi smo. Zahtevamo človeka dostojno življenje in naše delo se mora plačati vsaj z vrednostjo eksistenčnega minimuma.

Takrat delavci in delavke, sodrugi in sodružice, ko boste to rekli, se bo zgodilo, da nastane vaš veliki dan.

Jaz se pripravljam na ta dan, sodrugi in sodružice! Ali se vi pripravljate?

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

Trojno jubilejno slavlje pod okriljem kluba št. 37 JSZ

Milwaukee, Wis. — V Proletarec z dne 21. avgusta je bila pod naslovom "Iz našega gibanja" priobčena sledeča vest:

"Jacob Rožič poroča, da so se milvaški in westallški sodrugi dogovorili, da prirede slavlje Proletarca in JSZ v nedeljo 24. novembra. V načrtu imajo za to prireditve izborni spored."

V resnici sem jaz poročal le, da priredi slavlje klub št. 37. Z westallškimi sodrugi se nismo nič dogovarjali o tem. Spominjam se le, da mi je sodr. P. gorelec enkrat v tem smislu priporočal, ampak skupnih konferenc v ta namen nismo imeli.

Priredi jo torej klub št. 37. To bo zaeno slavlje klubove 25 letnice, tako da bomo na tej prireditvi proslavili tri jubileje: Proletarstvo 30 letnico in pa srebrni jubilej kluba in JSZ.

Datum slavnosti smo iz tehtnih vzrokov preložili na nedeljo 15. decembra. Vršila se bo v S. S. Turn dvorani.

Jacob Rožič.

Sestanek naše mladine v Milwaukeeju

Milwaukee, Wis. — Tu sklicuje mladinski odsek kluba št. 37 JSZ v S. S. Turn dvorano sestanek, ki se bo vršil v petek večer 6. septembra. Udeležijo se ga tudi John Rak, pomožni upravnik Proletarca in član odbora Prosvetne matice. On nam bo na razpolago z nasveti, ker ima skušnje bodisi v aktivnostih za soc. stranko in v podpornih ter prosvetnih društvih. Sodrug Rak ostane v tej naselbini tudi v soboto in v nedeljo v agitacijske namene.

Povodenj na Kitajskem

Strašne povodnji, ki so zadale Kitajsko, so zahtevale pred par tedni nad 10 tisoč človeških žrtev.

Priredbe v Chicagu

V Chicagu bodo to leto sledeče slovenske prireditve:

Sobota 7. septembra: Prireditve društva Integrity SNPJ.

Nedelja 8. sept. zlet društva 490 SNPJ v East Side Forest Preserve, 114 Ave. D.

Sobota 21. sept.: Veselica kluba brezposelnih v svojih prostorih na 2544 S. Millard Ave.

Nedelja 29. septembra: Proletarčev piknik pri Kegli v Willow Springsu.

Nedelja 6. oktobra: Vinska trgatev društva "Nada" št. 102 SNPJ.

Sobota 12. oktobra: Vinska trgatev društva Slavija št. 1 SNPJ v jednotni dvorani.

Sobota 19. oktobra: Prireditve k 8. obletnici druš. Victorians SSPZ v Klas restavraciji v Cicero.

Nedelja 20. oktobra: Slavnost 25-letnice JSZ v dvorani ČSPS.

Sobota in nedelja 2-3. nov.: Slavnost 10-letnice društva Pioneer.

Sobota 16. novembra: Prireditve društva Integrity SNPJ.

Nedelja 17. nov. veselica društva št. 490 SNPJ v So. Chicagu.

Nedelja 17. novembra: Koncert pevskega zbora Prebieren v dvorani SNPJ.

Nedelja 24. novembra: Koncert pev. zbora "Sava" v dvorani SNPJ.

Nedelja 8. decembra: Slavlje 25-letnice društva št. 131 SNPJ v jednotni dvorani.

Torek 31. decembra: Silvestrova zabava v dvorani SNPJ.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS:

At 3724 W. 26th Street

1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily

Tel. Crawford 2212

At 1858 W. Cermak Rd.

4:30—6:00 p. m. Daily

Tel. Canal 1100

Wednesday and Sunday by appointments only

Residence Tel.: Crawford 8440

If no answer — Call Austin 5700

OTVORITEV NOVE TRGOVINE

MOCNIK CLOTHING, Inc.

6421 ST. CLAIR AVE., vogal E. 65th St. CLEVELAND, O.

V SLOVENSKEM NARODNEM DOMU

CLOTHCRAFT

NOVE
BOLJŠE

OBLEKE
SUKNJE
POVRŠNIKI

ČISTA
VOLNA

\$16.00

Možje in fantje! Izdelujemo čisto volnene boljše obleke po meri po \$21.00 in več; hlače po meri za \$3.95.

Union
Made

A CALL TO ACTION

Chicago. — A lot of interest has been aroused by the introduction in Congress of a Joint Resolution asking for the adoption of the Workers' Rights Amendment to the U. S. Constitution. The resolution was prepared and drafted by Morris Hillquit, deceased, and proposed in Congress by Representative Marcantonio of New York. Morris Hillquit was a brilliant and well known labor attorney who devoted practically all his life to the cause of the workers. Years ago, Hillquit, an earnest Socialist, foresaw that the Supreme Court would stand in the way and void any social legislation that the peoples representatives in Washington would adopt, so he drafted this amendment. It had lain on the shelf but was removed, dusted, redrafted and on June 17, 1935 introduced as a Joint Resolution of the House and Senate in Congress.

We had seen the Supreme Court throw out the Railway Pension Act, the NRA, etc., right from in front of our eyes on the flimsiest pretext that they were unconstitutional. That is to say, this legislation was against big business' wishes. No one dares to deny that some of these acts did not have a tendency to help the great mass of workers. But the Supreme Court plays the game of big business. You can hardly expect them to do differently since most of them have graduated from the ranks of big business.

This Workers' Rights Amendment is a live topic now. It has been endorsed by numerous labor bodies, church, unemployed and fraternal groups. Among some of the more prominent endorsers are the Wisconsin State Federation of Labor, the Montana State Federation of Labor, the Minnesota State Federation of Labor, the Chicago Federation of Labor, the Illinois Workers' Alliance and hundreds of other labor bodies. The Milwaukee City Council, the Council of Bremen, N. H. and many other public groups resolved in favor of it.

We have been asked to get endorsements from our fraternal groups so we print a copy of a resolution which can serve as a sample. We appeal to every lodge in America to pass this or similar resolution.

Please forward the adopted resolution to Donald J. Lotrich, 1937 So. Trumbull Ave., Chicago, so that we can deliver the whole lot of them to the proper place. At the same time advise your U. S. Senator and your Representative to vote for it.

We also print the Workers' Rights Amendment.

Resolution.

WHEREAS: The Supreme Court has clearly shown that it will veto any social legislation which tends to give the mass of workers in America any hope of security and better living, and,

WHEREAS: The modern power era must be balanced by modern, up to date laws to govern it, and,

WHEREAS: It is becoming more and more evident that the government will have to take jurisdiction

over more and more of the nations business in order to shorten hours, and reemploy the great mass of unemployed, and,

WHEREAS: The government seems to be without authority to pass any social legislation for the workers

THEREFORE, be it hereby resolved by the members of Lodge..... at a meeting assembled on..... that we are in favor of the Workers' Rights Amendment proposed by Representative Marcantonio of New York State and that we ask our representatives in Washington to support it and to work for its passage.

Signed

..... Pres.

..... Sec'y

..... Treas.

(Seal)

The Proposed Amendment

In The House of Representatives, June 17, 1935. Mr. Marcantonio introduced the following joint resolution:

Proposing an amendment to the Constitution of the United States.

Resolved by the Senate and House of Representatives of the United States of America in Congress assembled (two-thirds of each House concurring therein), that the following amendment to the Constitution be, and hereby is, proposed to the States, to become valid as a part of said Constitution when ratified by the legislatures of the several States as provided in the Constitution:

"Article —

"Section 1. The Congress shall have power to establish uniform laws throughout the United States to regulate, limit, and prohibit the labor of persons under eighteen years of age; to limit the work time and establish minimum compensation of wage earners; to provide for the relief of the aged, invalided, sick, and unemployed wage earners and employees in the form of periodical grants, pensions, benefits, compensation, or indemnities from the Public Treasury, from contributions of employers, wage earners, and employees, or from one or more such sources; to establish and take over natural resources; properties, and enterprises in manufacture, mining, commerce, transportation, banking, public utilities, and other business to be owned and operated by the Government of the United States or agencies thereof for the benefit of the people, and generally for the social and economic welfare of the workers, farmers, and the consumers.

"Sec. 2. The power of the several States to enact social-welfare legislation is unimpaired by this article, but no such legislation shall abridge or conflict with any Act of Congress under this article."

A vote for this amendment is a vote for yourself and will give Congress the right to pass social legislation for all of us. So support it with all your might.

Signed

Donald J. Lotrich
Chas. Pogorelec
Frank Zaitz

VOJNAM SE V SEDANJH RAZMERAH IN ODOŠAJIH NI MOGOČE OGNITI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

bimkanju najuspešnejša. Danes je Japonska že toliko mogoča, da kaže figo vsem skupaj. Osvojila si je ne samo Mandžurijo, ampak letos nadaljne velike dele kitajskega ozemlja, vrhu tega se njen vpliv razširja nad vso Kitajsko. Če zajame vso in jo vojaško ter gospodarsko organizira, postane mikadovo cesarstvo največje in najmočnejše na svetu. To mu je cilj.

Vesile, ki so zadovoljne s tem, kar imajo, ne goje vojnih nakan, zato so na vojno manj pripravljene kakor pa vesile, katere zahtevajo spremembe na zemljevidu. V prvih prevladuje mirovna politika vzlic izdatkom za militarizem. V drugih je ves državni aparat vposlen v negovanju vojne psihoze in za oboroževanje.

Tak je položaj danes, kar se tiče vesil, in tak ostane, dokler ga ne spremeni bodisi nova vojna — ki bo katastrofa za vse — ali pa ljudstvo, ako se zdravi in stori konec početju svojih krvnikov.

"Grandsons"

A novel about three grandsons of a Slovene worker

BY LOUIS ADAMIC

Price \$2.50

Order from

PROLETAREC BOOK STORE

3639 WEST 26TH STREET, CHICAGO, ILLINOIS

O Charlesovem posestu metropole in drugo

Cleveland, O. — Ko smo člani kluba št. 49 zvedeli, da bo Charles Pogorelec govoril na prireditvi kluba JSZ v Salemu, O., smo sklenili, da ako medpotoma prijadra tudi v našo naselbino, da ga povabimo na sestanek. Ker je bilo na dan seje "saprimehlsko" vroče, je bil predlog, da se naj sestanek vrši v Barbičevem kevdru, na mestu.

Ker sam nisem utegnil na prireditev in shod v Salemu, sem napisal pismo, Charlesu pa sta ga izročila moja žena in sin, katera sta šla na ondodni piknik. Pogorelec je odgovoril na karti: "Pridem. V sredo skličite sestanek."

Udeležilo se ga je nad 30 zainteresirancev in delavcev socialističnega pokreta. Sodrugi tajnik JSZ nam je obširno razkladal svojo misijo v Ohio, o delovanju Jožeta Snoja in drugih v Bridg-portu ter ostalih naselbinah, ki jih je obiskal.

Vprašali smo ga, da naj nam kaj pove o svoji agitaciji na zapadu. Med premogarji, med farmarji in Fontani in več drugih naselbinah je bila precej uspešna, je dejal, marsikje pa tudi ne, kajti tudi po zapadu, posebno v Californiji, ni vse zlato, kar se svetli.

Mnogo delavcev je, ki delajo zelo naporno za male plače, potem pa siht še doma brezplačno ponove, namesto da bi čitali delavske liste in se poučili o delavskih problemih.

Urgiral je nas, da se naj delovanja za socialistične ideje čimbolj opremimo, da naj skušamo pridobiti Proletarcu novih naročnikov in klubom novih članov. Poudarjal je, da se je klerikalizem s svojimi fašističnimi tendencami med našim ljudstvom precej razširil in še nič ne izgleda, da mu je ustavljena pot.

Priporočal je, da se pobrigamo, da bo imela slavnost Proletarceve 30 letnice v nedeljo 29. sept. v Slovenskem delavskem domu veliko udeležbo. Seveda bomo to skušali — saj je v Clevelandu mnogo zavednih delavcev.

Po njegovem govoru je bilo nekoliko diskuzije in kolekta med sodrugi je prinesla \$8.20; od tega smo izročili Charlesu v tiskovni fond Proletarca polovico, druga polovica pa v lokalni kampanjski sklad. V prid agitacije za F. Barbiča, ki kandidira v mestni svet, je Fr. Germ prispeval \$1. Potem smo sestanek končali z medsebojnimi pomenki in plesno zabavo. Naslednji večer je Charles govoril o istem predmetu na sestanku kluba št. 27.

Dodati moram, da na sestanku kluba št. 49 nismo bili brez zavednih žensk. No, kako bi mogli plesati brez njih! Zanimajirane so v naše probleme in delo, ki so tudi njihni problemi in delujejo z moškimi vred za prosep delavskega gibanja. — Frank Barbič.

NAMEN SPREJETIH POSTAV JE UTRDITI SEDANJI RED

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Zed. države podajati v slučaju konflikta vojnih potrebščin, in sploh blaga, ki služi v vojne namene, nobeni prizadeti deželi. To se pravi, ako Italija napade Etiopijo, ne sme ta dežela prodati nobenega vojnega materiala ne Italiji in ne Etiopiji. Nekateri senatorji so živo dokazovali, da to ni nikaka nevarnost, ampak pomoč napadalni državi. Večina je vztrajala pri svojem stališču, misleč, da s tem koristi tradicionalni politiki izogibanja Zed. držav zapletljajem z drugimi deželami.

Sedanji kongres je sprejel tudi zakon za zaposlitev brezposelnih, katerim je na pripočilo administracije določil mesečno plačo od \$40 na jugu, in od \$50 do \$90 v drugih krajih Unije.

Bančne vloge ostanejo zavarovane, toda večaki pravijo, da v slučaju nove bančne panike zvezna vlada obveznosti ne bo zmogla. Farmarjem je rok

Dokaz delavske zavednosti in volje za delo

Moon Run, Pa. — Nedelja 14. julija je že davno minila in odšla v pozabljenost, ampak nam v Moon Runu ostane v spominu zaradi velike slavnosti 30 letnice Proletarca, ki se je vršila omenjenega dne.

Člani kluba št. 175 in drugi sodrugi in somišljeniki so stori- li svojo dolžnost in javno pokazali, da spadajo med boritelje za delavske pravice in da delujejo za socialistični pokret.

Slovenski javnosti je znano, da je naselbina Moon Run ena izmed najnaprednejših. To je izpričala že mnogokrat, posebno s prireditvami društev in klubov, ki so se zmerom izvršile dostojno in v duhu naprednih idej.

Ravno sedaj se zopet pripravljamo na jubilejno slavje. Slovensko podporno društvo (samoostojna organizacija) namreč priredi jubilejno proslavo svoje 20 letnice na Labor Day 2. sept. Bilo je ustanovljeno 18. julija 1915 in si pridobil splošen ugled tu in v sednih naselbinah. To društvo je bilo vedno radevolje na razpolago s posetom svojega članstva na jubilejnih in drugih prireditvah društev in klubov. Upam, da mu bo 2. sept. vračano z enako mero.

Slavnost bo na Portmanovem prostoru, kateri je eden najboljših v tej okolici. Spored bo obširen. Za godbo bo skrbel znani Frank Saj iz Westmoreland City. Njega lahko čujete vsako nedeljo ob 6. pop. z radio postaje WHJB v Greensburgu, Pa. — Vstopnina na naše slavje je 25c, kar ni veliko.

Na svidenje dne 2. septembra na Portmanovem vrtu.

Odbor.

Za pokojnine

Državi Wisconsin in Texas sta sprejeli zakon, ki določa starostne pokojnine v smislu zveznega načrta za penzije. Slednji je bil sprejet v poletnem zasedanju kongresa.

Socialistična internacionala in sklepi kominterne

Zastopniki francoske socialistične delavske internacionala, ki se je vršila 16.-18. avgusta v Bruslju, predlagali, da naj se vzame na prihodnji njeni seji v pretres sklepe kominterne. Reprezentanti soc. in delavskih strank Velike Britanije, Čehoslovaške, Holandske, Belgije in skandinavskih dežel so odvrnili, da je boljše počakati razvoja dogodkov v kominterni namesto da se bi žurili z morebitnimi sklepi o predlogih iz Moskve. Večina vsi so poudarjali dvom v iskrenost komunistov, katerim je bila doslej vsaka poteza le manevar, ki pa so se ponesrečili, ob enem pa so omogočili katastrofo za delavsko gibanje posebno v Nemčiji. Gillies, zastopnik angleškega delavstva, je izjavil, da delavske organizacije v Angliji proti pogajanju s komunisti.

Za spremembo zvezne ustave v prid socialne zakonodaje

Socialistična stranka vodi veliko kampanjo za sprejem dodatka k ustavi, ki določa, da ima kongres pravico sprejemati zakone za reguliranje delavnika, plač, za odpravo otroškega dela v industriji, za uvedbo zavarovanja proti brezposelnosti, starostne zavarovalnine itd. Ako bo ta dodatek, ki ga je pred leti spisal pokojni socialistični vodja Morris Hillquit, sprejet, tedaj vrhovno sodišče ne bo imelo več pravice razveljavljati socialne zakone, ker bodo sami po sebi ustavni.

Dodaj je Hillquitov amandament, ki ga je zbornici predložil kongresnik Vito Marcantonio, podprlo že stotine unij, farmarskih organizacij, podpornih društev in razne druge skupine.

Apel na slovenka društva je priobčen v tej številki Proletarca na 5. strani.

Glasilu brezposelnih

American Workers' Alliance, ki je organizacija brezposelnih, izdaja svoje glasilu Workers' Alliance. Izhaja dvakrat na mesec. Za urednika je bil imenovan Loren Norman, ki je deloval med brezposelnimi v južnem Illinoisu. On je aktiven član soc. stranke.

Dostavljanje stavkazov pepovedano

Senat je sprejel zakon, ki prepoveduje pošiljanje profesionalnih skebov iz ene v druge države. V tej deželi je precej družb, ki specializirajo s profesionalnim skebstvom in provokatorstvom v stavkah. Dali bo zakon v praksi kaj vreden, je drugo vprašanje, ker si kompanije znajo postaviti skoraj vselej ogniti, ali pa gredo na sodišče, kjer jih proglasijo za neustavne.

Za poravnavo stavke

Delavci v ladjedelnicah v Camdenu so 25. avgusta glasovali za poravnavo na podlagi vladnega predloga in posredovanja. Stavkali so 16 tednov.

DVA ZVERINJAKA V CHICAGU



Chicago ima sedaj dva zverinjaka, namreč v Lincoln parku in v Brookfieldu. Oba posedujeta veliko raznih zveri, divjačine, ptic, opic itd. Ti dve sliki sta iz Lincoln parka.



25 LETNICA DRUŠTVA 142 SNPJ

Cleveland, Ohio. — Društvo "Mir" št. 142 SNPJ bo obhajalo svoj srebrni jubilej v nedeljo 3. novembra v Slovenskem delavskem domu na Holmes ave. Sosednja društva se prosijo, da upoštevajo navedeni datum. — Louis Mrmolya, taj.

Krčenje števila družin na relifu

Meseca junija je bilo črtanih z relifa 157,058 družin, bodisi ker so družinski očetje ali sinovi in hčere zdaj vposleni pri re- lifnih delih, ali ker so dobili druge vi- re za preživljanje. Mnogo je bilo črtanih, ker je preiskava dognala, da imajo svoja sredstva.

Nove pogodbe milinery unije

Tovarne, kjer izdelujejo ženske klobuke, so prošle tedne obnovile pogodbo z unijo. Sporazum določa, da delavnik ostane 35 ur pet dni v tednu v splošnem z enako mezdno kakor doslej. Dogovori so bili dozda- j sklenjeni v New Yorku, Chicagu, St. Louisu, Milwaukeeju, Philadelphiji in nekaterih drugih mestih. V New Yorku in v Chicagu je v tej industriji vposlenih tudi veliko Slovencev, ki so večinoma organizirani.

Konvencija A. F. of L.

Prihodnja konvencija Ameriške delavske federacije se prične 7. oktobra v Atlantic Cityju.

Tudi patriotizem se vselej ne izplača

Wm. R. Hearst je nadpatriot. V poslednji svoji gonji se je predvsem lotil sovjetske Unije in tujerodcev, končno pa je napravil nekaj nelaskavih opazk tudi o židih. Ta neprevidez se mu je začela poznati pri dohodkih, kajti kakor izkazujeju Media Records, so dobili Hearstovi listi junija 607,496 vrstic manj oglasov, kakor pa v istem mesecu eno leto nazaj, dočim so drugi veliki kapitalistični listi na dohodkih z oglašji napredovali. Zameriti se delavcem, je eno, toda bogatim židom — to stane.

Žrtve italijanske ekspedicije

V afriških pustinjah na mejah Abesinije je obolelo, umrlo, ali pa se ponesrečilo pri raznih vojaških delih to poletje nad 30,000 italijanskih vojakov in delavcev.

Ali ste naročnino na Proletarca že poravnali?

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vašega kluba ni vključena, nam sporočite.

SEPTEMBER.

NEWBURGH, O. — Piknik kluba št. 28 JSZ v nedeljo 15. sept., pri Joe Zornu, Bradley Road.
JOHNSTOWN, PA. — Piknik kluba št. 5 v nedeljo 15. sept. v Lorain Boro parku.

GIRARD, O. — Piknik kluba št. 222 JSZ v nedeljo 22. septembra pri Slovenski Bistriči.

STRABANE, Pa. — Veselica kluba št. 118 JS v soboto 28. septembra.

CLEVELAND, O. — Klub št. 49 JSZ priredi slavje 30-letnice Proletarca in 25 letnico v nedeljo 29. sept. v Slovenskem delavskem domu.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 29. sept. piknik v korist Proletarca pri Kegu v Willow Springsu.

OKTOBER.

CHICAGO, ILL. — Slavje 25-letnice JSZ v nedeljo 20. oktobra v dvorani CSPS.

NEWBURGH, O. — Koncert "Delavca" v nedeljo 27. oktobra v SDD na Prince Ave.

SPRINGFIELD, ILL. — Proslava 30 letnice Proletarca kluba št. 47 JSZ v nedeljo 27. oktobra v Slovenskem domu.

NOVEMBER.

WAUKEGAN, ILL. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 10. novembra v Slov. narodnem domu.

MILWAUKEE, WIS. — V nedeljo 17. nov. prireditve zbora "Naprej" v S. S. Turn dvorani. Dramski odsek kluba št. 1 vprizori dramo "Rdeče rože".

CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 24. novembra v dvorani SNPJ.

DECEMBER.

MILWAUKEE, WIS. — Proslava kluba št. 37 k jubileju Proletarca in Zveze v nedeljo 15. decembra.

CHICAGO, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 1 JSZ v torek 31. dec. v dvorani SNPJ.

SPRINGFIELD, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 47 JSZ v torek 31. decembra v Slovenskem domu.

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Pišite po cenik PROLETARCU

POISON PICTURE PROPAGANDA

By William M. Feigenbaum

The movies are the main mental meat of the masses. Those who make the movies exercise a more powerful influence upon the minds, the thoughts and the ideals of America's millions than all America's teachers, clergymen, statesmen and editors. And not the least important factor is the "news" reel...

For example, there is currently being shown a Pathe news reel that features the controversy over the pending Federal tax bill. There is no more important measure before America than that tax bill, and the Hearst newspapers that constantly refer to the proposed steeply-graduated taxes as the "Soak-the-thrift" plan know what they are doing.

The Pathe "news" reel reports the "news" of the debate over that bill in this way:

The announcer informs the audience—who are, in the long run, the people of America—that under the provisions of the bill the big magnates of America would be heavily taxed. And merely as a matter of interesting information the pictures of a number of these magnates are given—John D. Rockefeller, Jr., Andrew W. Mellon, Henry and Edsel Ford and J. P. Morgan. And lest the point of this "news" be lost upon the masses the announcer explains that these men have given employment to millions of people; whereas there are shown scenes of men employed in oil fields and in automobile plants and aluminum factories.

This vicious, partisan and wholly false propaganda is by no means an exceptional case. Edwin C. Hill, the Hearst-Metrotone newsreel "reporter," makes it his business on every occasion to ballyhoo Benito Mussolini, even to the ridiculous extent of explaining that an Italian automobile racer who won a contest somewhere is "Il Duce's man," and that workmen doing a job cleaning on statues somewhere in

Rome are being kept busy by "Il Duce." Is it a mere coincidence that the Louis B. Mayer of Metro-Goldwyn-Mayer is the reactionary "grass-roots" Republican national committeeman for California, intimate and admirer of Herbert Hoover and Frank Merriam?

The constant militarist and naval propaganda in the "news" reels is an old story. Hardly a "news" reel is shown that does not follow the conventional horse-race and bathing beauty contest with pictures of marching men, soaring bombing planes or magnificent warships plowing the waves, always sure-fire hokum.

There is hardly a man, woman or child in the United

States who is not exposed to this vicious, often lying, always bitterly reactionary propaganda.

That is the way a whole nation is poisoned by the point of view of the exploiters, the militarists and the enemies of the well-being of the masses.

The people who resent this insolent attempt to poison the public mind have a remedy in their own hands.

Whenever you see such vicious and lying propaganda in the guise of "news" write a strong protest to the manager of your local theatre. Organize boycotts against Theatres that continue to show such poison.

That will strike the movie magnates where it hurts.

IF WE WERE CIVILIZED

There are many things in the contemporary world which distress us—but one thing more than all else! We refer to the absorption of men's minds in the problem of economic security. Our jobs, our income, our property, our bank accounts, our life insurance policies—these are the things that we think about, talk about, worry about. Even those who are still comfortable and apparently safe are concerned almost exclusively with these elemental questions of physical subsistence. And what of those who are out of employment, have lost whatever they had in the way of money and savings, and are dependent upon the vagaries of public or private charity?

What faces us is the fact that we are living at a time, under conditions, wherein nothing is of any importance but the question of how we are going to keep alive in terms of food, clothing and shelter. Or, if there are other things of importance, nobody has any remnants of attention or energy to give to them.

This, to our mind, constitutes the ultimately supreme disaster of the age. For this absorption in material things represents an utter impoverishment of man's higher and truer life. We were not born, men were not created, to spend all time and strength in hunting for and worrying about food, like a backyard cat or a stray dog in the streets. Yet most human beings at this hour actually occupy no higher mental plane than that of a food-distracted animal—indeed, in eras of so-called prosperity,

an appalling number of men and women have been obliged to devote all their energies to the task of scant subsistence. Whereas the very essence of man's life is found in those higher faculties of thought and emotion which are the source of art, literature and love!

In any truly civilized society, economic security would be guaranteed. Food and other necessities would be provided as automatically and freely as air for the lungs. Then men would be released to live as men, and life would straightway bloom into a veritable paradise. But now—what a supreme degradation of God's children that they can think nothing but how to keep alive!—Unity.

THE UNIONS AND THE SOCIALISTS

Leo Krzycki, who is one of the most active field organizers for the Amalgamated Clothing Workers, and national chairman of the Socialist Party, in his new pamphlet "The Unions and the Socialist" deals with what roles should be played by the political and economic arms of the labor movement. Krzycki says: "Both want to gain for the working people the largest possible amount of the wealth which labor creates." Different methods give rise to difference in organization and tactics.

Out of his wide experience in the field, the author outlines some immediate union problems, and gives the Socialist answer. He deals with strike tactics, industrial unionism, organiz-

ing the unorganized, working with the unemployed, education, Fascism, racketeering, and a labor party.

The pamphlet closes with a chapter on which Socialists support the A. F. of L., followed by "Labor Needs a Labor Government".

It will be useful not only to Socialists active in the trade unions, but to class-conscious workers who are not yet Socialists, and to students and "intellectuals" who want to understand the labor movement.

The pamphlet sells for ten cents by mail. A dozen will be sent for 50c; 25 for \$1.00; 100 for \$3.50. Orders should be sent to the Soc. Party of U. S. A., 549 Randolph St., Chicago.

NO MORE PIANO LESSONS

If the radio and the phonograph have done nothing else they have ended the universal torment of piano lessons, according to Gerald W. Johnson in his article, "A Little Night Music," in the June number of Harper's Magazine.

"When I was a boy," says Mr. Johnson, "it was part of the destiny of the American female child to spend countless hours in-arcaded in the parlor, pounding the piano. This torture was inflicted with as calm an indifference to the feelings of the victim as was the binding of the feet of the Chinese female child, and for the same purpose—to increase her social prestige when she grew up. For in those days the music intended to smooth the ways when a party—as launched had to be handmade, and the girl who was not competent to assist in its making was socially disabled.

"Today that is no longer true. With all that has been said about the effect of the talking machine and the radio on the art of music almost no attention has been paid to their influence on the emancipation of women, or at least of little girls from what was frequently drudgery of an appalling type. The child with no real liking for music who, nevertheless, had to learn to play the piano was a truly pitiable figure, and her release is no inconsiderable triumph of modern science."

Editor's Note

An English article on the Workers' Rights Amendment on page 5. Adopt the resolution at your next branch or lodge meeting.

WHAT ABOUT OUR YOUTH?

By JOHN RAK

The question of how to interest Youth for our movement is not a new problem before us. It has been discussed at the past three JSF conventions. Youth delegates prepared reports, mapped out their course of action while the pioneer comrades listened tentatively and assured their support and cooperation to the plans adopted for interesting Youth into the Socialist movement.

The Detroit convention was the starting point. Hardly had the convention adjourned when reports came in that a youth group in Milwaukee organized itself within branch 37 JSF. Right behind them were the Detroit comrades, with Cleveland, Chicago and Johnstown following. Each English Section was active in its own way, assisting the branch in its cultural, political and educational work. Between the Chicago and Detroit Youth Groups, debates with good attendances were arranged. The Cleveland comrades sponsored a fine round table discussion on practical problems that concerns our organization with representatives from Detroit and Chicago participating. The meeting was well attended and left a good impression upon the audience.

From this it is evident that some progress has been made to get the American Slovene youth interested in the Socialist movement. However, in the past year no great inroads have been made. Most of our active comrades are interested and burdened with duties in fraternal organizations, leaving little time for any efforts to be made for the English Section of JSF branches. While it is true that we should be active and act as Socialists at all times and in all lines of duty, there is no reason why we could not have stronger and more active units in Cleveland, Detroit, Chicago and Milwaukee, reporting of their Socialist work in our official organ Proletarec? Economic

conditions have not improved to handicap our Socialist work in any way, but are steadily going worse, making the field more ripe for a powerful Socialist Youth movement. Unemployment is still around the 11 million mark. Fascism, war and poverty, the products of capitalism are more than ever threatening civilized society.

What is your answer, young comrades? Can we build up our units for greater Socialist work among the young Slovenes, or will we just bemoan about conditions as they are with radical theories only in mind but not in practice?

Detroit has its able comrades as have the English Sections in Cleveland, Chicago and Milwaukee to build up a strong active Socialist youth movement within its districts. We have but to put ourselves to work, attend meetings, assist the branches in their cultural, propaganda and educational work and publicize the activities carried out. Likewise should we begin now to share in on the responsibilities that are involved with our publications The Family Alma-

nac, The May Herald and Proletarec. Thru gradual process these publications will become our responsibility and we should be organized strong enough for these additional duties.

The JSF this year commemorates its 25th anniversary. In order to celebrate it more fittingly we should redouble our efforts to build up our branches and increase the circulation of our publications. The JSF has carried on a vigorous fight all these years for the interest of the workers. It has organized the Educational Bureau which has published and distributed free to its affiliated units thousands of books, leaflets, pamphlets, besides loaning out plays for stage performances and sending out lecturers. This year the JSF has toured more speakers and organizers than it has in the past couple of years. All of them were a success. This work must continue. We can and must help if we are Socialists. It should begin in our branches by getting new recruits into our movement and by spreading our Socialist publications.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

That interest is lacking in the Socialist movement in Chicago was evidenced again last Saturday when the Cook County local held its annual picnic. Years ago people attended the County picnic by the thousands. It has come so that they come only by the tens now. I don't mean that the picnic wasn't a success so far as the picnic itself is concerned and probably will net some money but to attract or draw crowds, well, we just don't do that anymore. We might ask ourselves some questions. Is it because the picnics are held on Saturday? We know that it is because of the lack of interest and certainly lack of cooperation on the part of those members who should do more for the picnic. Is the grove satisfactory? Our Yugoslav section was well represented and its members assisted in two concessions.

We heard Norman Thomas make a good speech on the radio Tuesday night, August 20. His topic was on the foreign policy of these United States and he touched some sensitive questions which went right home to the White House. Our comrade again showed that he has a wide knowledge of the things and conditions which affect the human race and can stand up against the best statesmen.

Our Cook County Central Committee meetings have lost some of the pep and zest that was so noticeable some time ago. The meetings used to be much better attended than they are now. Whether it is because of the routine reports or the inactivity of our members we can't say but the County Executive should see that something of interest gets on the program each week. The meeting held Monday, August 19, approved numerous reports and did little of anything else. May I suggest that the Executive Committee plan some special things for these meetings. It is necessary to give these representatives a little enthusiasm for, evidently they constitute some of the most active

members in their respective branches and if they come to a drowsy meeting they can't possibly inhale any spirit. And if these active comrades can't get spirit they cannot possibly give their local comrades any life. Perhaps that may be a starter toward more activity and more interest in the movement. We on the outside cannot possibly do what the functioning secretary should be able to do.

The Socialist Party attitude towards Russia is pretty ably expressed in various party resolutions adopted at the conventions. Never has it occurred to any comrade that we would want to see Russia attacked and licked by a capitalist power. However, some of our more informed men did oppose treatment accorded Socialists in Russia through these last 15 years. On the basis of that knowledge some of them were pretty critical of Russian suppression of liberty and freedom of expression. But we suppose all of our comrades would protest against brutality and coercion no matter where it was perpetrated. The Communists, in particular, had an inferiority complex all their own and they still have it. They have always considered Socialists as being in the way of the revolution and their power. Hence, while we look favorably on Russia's experiment we also reserve the right to be critical of their ill-doings. This is written because several comrades approached me on the note of last week relative to the decisions of the Communist International. Some were pleased. Others displeased.

For Labor Day we are going to Cleveland, Ohio, and we hope to contact some of our good comrades there. We still have room for six people to go with us in the two buses. We invite all who can go to do so.

Progress: People used to starve because they didn't have enough. Now they starve because they have too much.

WHAT THE DECAY OF CAPITALISM MEANS

What is it that is collapsing in the United States? When we say that it is capitalism we do not mean the physical wealth in plants, machinery, raw materials, homes, etc. These economic assets of society are as sound as ever. They have not disappeared. If we could paint this vast structure as a huge monument covered by a veil we would have a vivid illustration of what is happening. Paint on this thin covering certain symbols of capitalism, such as stock, bonds, securities, mortgages, profits, rents, wages, etc., and think of this veil rotting away, slowly falling from the monument. We have in this simple illustration what is happening today. The physical and real assets of society have not been impaired except

for some machinery that may rust and other wealth that may be impaired because of disuse. Even this impairment is not much of a loss as with a little labor it can be restored. Capitalism is a gambling game and it is the paper tokens of values concealing its real wealth that are decaying. As the veil falls the great structure of physical assets mock us in our misery. What the capitalist statesmen are trying to do is to restore the veil with the certainty that if they succeed it will again rot and repeat our present experience. Socialism would take over this mighty structure for the use and enjoyment of mankind and never again permit it to be covered by a capitalistic veil. The New Leader.

DIVIDENDS BRING UNEMPLOYMENT

Hailed by friends of the private profit system as a sign of reviving prosperity, the latest news from the General Motors corporation is, in reality, a harbinger of still deeper depression in the not-distant future.

General Motors has made a killing. By speed-ups and other methods at the expense of its wage-earners, it has been able to double its annual dividend on common stock, and, at the same time, has declared an extra dividend of 25 cents per share. The gigantic sum of \$32,000,000 was thus distributed to a comparatively small section of the population as a reward for no greater service than that of owning printed slips of paper called stock certificates.

We will not take the time and space to comment at length on the fundamental injustice of taking such a large sum out of the hides of workers for the benefit of owners. Far more important is the fact that such tactics are certain to have a disastrous reaction upon the Capitalist system itself.

Before taking heart from the optimism of stockholders, let us pause to reflect that the 1929 slump came after a period which turned millions of unearned dollars into the pockets of dividend-takers.

It was, in fact, those dividends which brought the depression and made it inevitable.

Dividends, for most part, go to people who simply can not use them.

As a result, surpluses accumulate, demand falls below supply, commerce stagnates and jobs disappear.

There was a time when Capitalism, despite its injustices, worked. That was during the days of industrial expansion. The exploiters could then live riotously at the expense of workers and re-invest their un-consumable surpluses in new industries. The nation was being built and opportunity for capital abounded.

But new times do not offer the same opportunities. We now have more coal mines, more railroads, more steel mills... more of practically all basic industries than we can possibly use. The bulk of those millions which the larger stockholders of General Motors received will lie idle—and men will again be looking for jobs because American labor has produced more than American workers can buy.

The success of Capitalism is also its undoing. For the most of us there is no hope in the system which produces wealth for sale and profit. To gain plenty and security—to say nothing of justice—mankind will have to institute a new system, a system of production for use instead of for profit.

Those who are gloating now because a few corporations have managed to plunder producers should keep this warning in mind. Their jubilation will be short lived.

—Reading Labor Advocate.

The Cement Of Affection

BY WALT WHITMAN

I dream'd in a dream I saw a city invincible to the attacks
of the whole of the rest of the earth;
I dream'd that was the new-city of Friends;
Nothing was greater there than the quality of robust love,
it led the rest;
It was seen every hour in the actions of the men of that
city,
In all their looks and words.



VERNON V. GREENE